

Lectio som redskab i den
pædagogiske praksis
– en spørgeskemaundersøgelse

**Udarbejdet af Signe Friis Jensen
April 2007**

Indholdsfortegnelse

1	Introduktion.....	3
2	Undersøgelsesfeltet.....	4
3	Metode.....	5
3.1	Indledende overvejelser.....	5
3.2	Fremgangsmåde.....	5
3.3	Forskningsspørgsmål.....	6
3.4	Indledende hypoteser.....	7
4	Resultater.....	9
4.1	Indledende information om respondenterne.....	9
4.2	Anvendte funktioner.....	11
4.3	Lectio i forberedelsen og undervisningen.....	13
4.3.1	Ressourcebooking.....	13
4.3.2	Materiale og lektiegivning.....	14
4.3.3	Lektier på lektioner.....	16
4.3.4	Planlægning af opgaver.....	17
4.3.5	Overblik over det faglige arbejde.....	18
4.3.6	Planlægning af undervisning.....	19
4.4	Anvendelse og instruktion.....	21
4.4.1	Hyppighed i anvendelsen.....	21
4.4.2	Instruktion og IT-færdigheder.....	22
4.4.3	Lærerens IT-kompetence.....	23
4.5	Undervisning og Studieplan.....	23
4.5.1	Studievaner.....	23
4.5.2	Studieplanen som afsæt for dialog med eleverne.....	24
4.5.3	Overblik over variation og progression i temaer og arbejdsformer.....	27
4.6	Elevernes forberedelse og deltagelse.....	29
4.6.1	Hyppighed i elevernes anvendelse.....	29
4.6.2	Elevernes brug af Lectio.....	29
4.6.3	Selvstændighed.....	30
4.6.4	Elevernes studievaner.....	31
4.6.5	Elevernes generelle håndtering af IT.....	32
4.7	Fraværsregistrering.....	32
4.8	Tværfaglighed og kollegialt samarbejde.....	35
4.8.1	Teamsamarbejde.....	35
4.8.2	Kollegial mødeaktivitet.....	37
4.8.3	Kollegial inspiration og videndeling.....	37
4.9	Synlighed.....	40
4.9.1	Studieplanen som afsæt for dialog med ledelsen.....	40
4.9.2	Oplevelser i forbindelse med den øgede synlighed.....	41
4.10	Overordnet om brugen af Lectio.....	43
4.10.1	Træk ved den aktuelle opfattelse af Lectio.....	43
4.10.2	Aktuel indstilling i lærerstaben til Lectio.....	45
4.10.3	Mulige tiltag til forbedring af anvendelsen.....	46
5	Konklusion.....	47
6	Referencer.....	50

1 Introduktion

Størstedelen af landets gymnasier er i dag overgået til elektroniske platforme for centrale dele af den daglige planlægning og informationsudveksling, og systemet Lectio anvendes i dag på 104 ud af 167 danske gymnasier. Hvor centrale opgaver såsom skemalægning, fraværsregistrering, lektiegivning, lokale- og ressourcebooking samt indskrivning af studieplaner, pensumopgivelser og opgaver tidligere i højere grad foregik manuelt og blandt de direkte implicerede, foregår det med Lectio i et samlet forum tilgængeligt for alle fra det enkelte gymnasium. Spørgsmålet om hvilken betydning en sådan omlægning kan tænkes at have i forhold til den pædagogiske tænkning og praksis synes derfor af større almen interesse og danner ligeledes baggrund for igangsættelsen af nærværende projekt og rapport.

Det overordnede mål med projektet er at undersøge, hvilke konsekvenser Lectio's indtog i gymnasiet har haft for institutionens og den enkelte lærers pædagogiske arbejde. Herunder vil der være særligt fokus på, hvordan Lectio som redskab eventuelt har påvirket tilrettelæggelsen og udførelsen af den daglige undervisning, samt hvilke faglige, sociale og pædagogiske sidevirkninger der herudover kan tænkes at være i spil. Ved at tage udgangspunkt i den praktiserende lærers oplevelse af Lectio i relation til hans/hendes daglige praksis, er det intentionen at give et praksisnært indblik i status af brugen af Lectio samt at udpege, hvilke eventuelle effekter og udfordringer der opstår i kølvandet introduktionen af nye elektroniske redskaber.

Denne rapport er udfærdiget på baggrund af empirisk materiale indsamlet i perioden oktober 2006 til februar 2007. Empirien er indsamlet i tre faser og dækker over såvel kvantitative som kvalitative data fra gymnasier over hele landet.

Igennem rapporten vil undersøgelsens resultater løbende blive fremlagt, diskuteret og perspektiveret med henblik på at give en samlende vurdering af status på Lectio som redskab i den pædagogiske praksis. Da systemet Lectio fungerer sideløbende med et væld af komplekse mekanismer, herunder gældende praksis og menneskelige faktorer, samt diverse tiltag af betydning for gymnasieområdet, herunder bl.a. gymnasie- og kommunalreform, tages der forbehold for, at undersøgelsens resultater hverken kan eller bør isoleres fra den øvrige virksomhed og omverden.

Rapporten er udfærdiget af Signe Friis Jensen i samarbejde med MaCom A/S samt repræsentanter fra gymnasielærerkorpset, Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) og Rektorforeningen. En stor tak skal hermed lyde til alle jer der har hjulpet i processen. MaCom A/S er gået ind i projektet med ønsket om at opnå indsigt i eventuelle pædagogiske virkninger samt fremtidige udviklingsbehov i relation til deres produkt. Under udarbejdelsen af undersøgelsesdesign samt udformningen af rapporten er der samarbejdet med henholdsvis GL og Rektorforeningen, der begge er gået ind i projektet af interesse for nye pædagogiske udviklinger i forlængelse af IT-systemers indtog i gymnasiet. Alle involverede parter har givet undertegnede, Signe Friis Jensen, fuldstændig frie hænder i udformningen af undersøgelsen og tolkningen af resultaterne, i intentionen om at skabe så reel og saglig en undersøgelse af forholdene som muligt.

København 2007
Signe Friis Jensen

2 Undersøgelsesfeltet

På gymnasieområdet har der gennem de seneste par år været særlig heftig aktivitet og debat. Den 1. august 2005 trådte en ny gymnasiereform i kraft, og denne har betydet en række ændringer blandt andet i sammensætningen af uddannelsen i relation til fag, arbejdsformer og fordringer. Herudover har kommunalreformen medført en overgang til selveje for gymnasierne. Dette har tilsammen stillet krav til en større omorganisering af arbejdet for gymnasielærerne og har endvidere krævet en betydelig både administrativ og pædagogisk indsats. På mange gymnasier er implementeringen af de nævnte reformer sket samtidig med implementeringen af systemet Lectio. Dette kan betyde, at det i visse tilfælde kan være svært for den enkelte lærer at adskille disse relativt samtidige processer fra hinanden når de skal vurdere deres mulige betydning for praksis.¹

Med henblik på at imødekomme dette forhold, er det i undersøgelsen efterstræbt, at spørge specifikt til den enkelte lærers oplevelse af den pædagogiske praksis i konkret relation til Lectios enkeltfunktioner. Ved først at spørge til omfanget og karakteren af anvendelsen af de enkelte funktioner i systemet, for dernæst at spørge nærmere ind til de oplevede mulige følgevirkninger af anvendelsen af funktionen, er det hensigten at belyse disse to spørgsmålstyper i henhold til deres forskellige niveau i erfaringen og dermed deres potentiale i forhold til at danne baggrund for kausale slutninger.

Med denne fremgangsmåde bliver først belyst, hvordan læreren konkret anvender Lectio i sin daglige praksis. I anden række belyses, hvilken sammenhæng læreren oplever der er mellem Lectio og en række mulige følgevirkninger i relation til gymnasiepædagogikken. Hvorvidt den oplevede sammenhæng er lig med en reel sammenhæng, er imidlertid ikke muligt for denne rapport at afgøre. Der kan derfor ikke på denne baggrund alene dannes sikre kausale slutninger mellem Lectio og udviklinger i den pædagogiske praksis. Dog vil resultaternes kvantitative omfang være med til at sandsynliggøre sammenhænge, der er værd at undersøge yderligere og eventuelt arbejde ind i den lokale tilrettelæggelse af det pædagogiske arbejde.

Ud over de nævnte udviklinger og tiltag der i dag præger gymnasieskolen, dens ansatte og dens elever er det vigtigt ved gennemlæsningen af rapporten og dens konklusioner også at tage højde for den diversitet i elevmasse, lærermasse samt skolekultur, der givetvis gør sig gældende fra gymnasium til gymnasium. Undersøgelsen og dennes resultater kan således ikke forventes at give entydige og generaliserbare svar på, hvordan situationen ser ud på ethvert gymnasium til enhver tid. Samme forhold gør sig gældende i forhold til Lectio, idet systemet er under løbende udvikling og således kan ændre udseende og indhold fra dag til dag.

Gennem en uafhængig tilgang til temaet *Lectio som redskab i den pædagogiske praksis* vil det gennem rapporten efterstræbes at give et nuanceret indblik i gældende praksis omkring Lectio samt belyse eventuelle konsekvenser heraf.

¹ Af andre samtidige bevægelser af mulig betydning kan bl.a. nævnes det ændrede karaktersystem samt udvikling af nye læreplaner.

3 Metode

3.1 Indledende overvejelser

Det er valgt at tilrettelægge undersøgelsen således, at den antager karakter af en brugerundersøgelse, hvor effekter og sideeffekter undersøges relativt målfrit. Dette er gjort ud fra det vilkår, at relationen mellem Lectio og den pædagogiske praksis er et nyt og derfor indtil nu relativt ubelyst område, hvilket betyder, at der ikke er tilstrækkeligt belæg for at opstille på forhånd lukkede variable og succeskriterier for relationen. Der er således ikke tale om en evaluering af, om særlige mål er opfyldt, men snarere en indledende undersøgelse, der kan påpege interessante temaer, sammenhænge og udviklingspotentialer, og som dernæst kan give anledning til debat og yderligere spørgsmål, udviklinger og undersøgelser.

Studiet er derfor tilrettelagt som en åben undersøgelse, udarbejdet med udgangspunkt i hvad lærerne i undersøgelsens indledende fase har angivet som centrale omdrejningspunkter for deres brug af Lectio i relation til deres pædagogiske praksis. Ved at anlægge en vinkel der sætter brugen og oplevelsen i forbindelse hermed i centrum, er det således intentionen at undersøge, hvordan Lectio bliver anvendt som redskab snarere end at vurdere om redskabet i sig selv er ”godt” eller ”skidt”.

3.2 Fremgangsmåde

Empirien som danner grundlag for projektets resultater er indsamlet gennem tre faser i perioden oktober 2006 til februar 2007 og inkluderer både kvalitative og kvantitative data. I den indledende fase blev 87 tilfældigt udvalgte lærere fra forskellige gymnasier opfordret til at påpege deres umiddelbare oplevelse af, hvad de anså som positive henholdsvis negative virkninger af Lectio i relation til deres pædagogiske praksis. Endvidere blev de opfordret til at angive, hvordan de oplevede stemningen i lærerkorpset når talen faldt på Lectio og brugen heraf. De 23 svar der heraf indkom, gav et varieret indblik i konkrete eksempler på anvendelsespraksis, følgevirkninger samt holdninger i relation til brugen af Lectio. På dette grundlag udvikledes en interviewguide til lærere såvel som elever, med det mål at undersøge indikationer på praksis og sammenhænge nærmere.

Der blev på denne baggrund i undersøgelsens anden fase udført syv interviews af ca. en halv til en hel times varighed. Interviewene blev gennemført som både fokusgruppeinterviews og enkeltpersonsinterviews alt efter informanternes ønske. Interviewene blev gennemført på 3 tilfældigt udvalgte gymnasier², hvoraf ét er beliggende i Københavns kommune, og de to andre i tilstødende omegnskommuner. I alt blev der interviewet seks lærere og syv elever. Informanterne er udpeget af skolen selv, og de er ikke på forhånd blevet informeret om undersøgelsens præcise spørgsmål, blot dens tema ”Lectio som redskab i den pædagogiske praksis”.

Undersøgelsens tredje fase bestod i en spørgeskemaundersøgelse henvendt til alle lærere, som anvender Lectio med Studiemodul i deres daglige praksis. Spørgeskemaet blev distribueret via den pædagogiske ledelse og/eller tillidsrepræsentanten på det enkelte gymnasium og er blevet besvaret via den indbyggede spørgeskemafunktion i Lectio. Der blev i den forbindelse sendt brev ud til den pædagogiske ledelse samt TR på hver af de i

² Østre Borgerdyd Gymnasium, Herlev Gymnasium & HF og Gladsaxe Gymnasium.

alt 80 skoler, der har alment gymnasium og anvender Lectio med både Grundmodul, Elevmodul og Studiemodul. Af disse 80 har 21 gymnasier valgt at aktivere spørgeskemaet, som dernæst er blevet besvaret af i alt 353 lærere og øvrigt pædagogisk personale.

Spørgeskemaet er blevet til i samarbejde med repræsentanter fra både Gymnasieskolernes Lærereforening (GL), Rektoreneforening, MaCom A/S samt 3 repræsentanter fra gymnasielærerkorpset, som alle har bidraget med ideer og faglig sparring omkring spørgeskemaets indhold og form. To lærere har desuden afprøvet spørgeskemaet inden den endelige udsendelse. Det har igennem hele processen været søgt at gøre spørgsmål og svarkategorier så entydige og fyldestgørende som muligt.³ Da der i flere af spørgsmålene er tale om subjektive oplevelseskategorier, tages der dog forbehold for, at enkelte elementer af spørgsmål og svarkategorier kan tolkes forskelligt. Dette er søgt imødekommet ved at indsætte frie kommentarfelder i spørgeskemaet, hvor svarene kan uddybes og andre svarmuligheder kan bringes på banen. Disse kommentarer er efterfølgende blevet gennemlæst og vil indgå som uddybninger af de enkelte spørgsmål og svar.

3.3 Forskningsspørgsmål

På hvilke områder inden for den pædagogiske praksis på de almene gymnasier har Lectio haft en effekt? Hvilken?

- Indhold
- Lærernes arbejdsformer
- Elevernes arbejdsformer
- Samarbejde
- Faglighed
- Tværfaglighed
- Det sociale
- IT-færdigheder

Hvilke forhold spiller ind på, hvordan og i hvilket omfang Lectio anvendes i den pædagogiske praksis?

- Den formelle instruktion i systemet?
- Lærernes almene IT-kompetencer?
- Elevernes almene IT-kompetencer?
- Den generelle stemning omkring og holdning til IT-systemers indtog i gymnasieverdenen?
- Praktiske fejl ved eller problemer med systemet?
- De lokale/nationale praktiske/strukturelle rammer?

Hvilke tiltag kunne bidrage til, at Lectio bliver et mere anvendeligt og relevant pædagogisk redskab?

³ Reference: Henning Olsen, SFI: ”Guide til gode spørgeskemaer”

3.4 Indledende hypoteser

Undersøgelsen tager sit udgangspunkt i følgende indledende hypoteser:

- Brugen af Studieplanen/undervisningsbeskrivelsen og Lectio giver på sigt den enkelte lærer et bedre overblik over hans/hendes planlagte undervisningsforløb, og han/hun kan på den måde bedre tilgodese at sikre variation og progression i egne undervisningsforløb samt koordinere en større tværfaglighed for klassen generelt.
- Det må dog forventes, at der vil være en kortere eller længere overgangsperiode, før de reelle konsekvenser af anvendelsen af Lectio kan gøres op. Baggrunden herfor er, at systemet er blevet introduceret samtidig med implementeringen af en gymnasireform og overgang til selveje.
- Det må også antages, at introduktionen til programmet på det enkelte gymnasium har været meget forskellig såvel som det enkelte lærerkollegiums parathed til at gå i gang.
- Endvidere antages det, at muligheden for at koordinere de skemalagte timer tilfører lærerne større fleksibilitet i forhold til at tilrettelægge og tilpasse undervisning med hensyn til aktuelle forhold og ønsker.
- Samtidig er det dog sandsynligt, at lærerne gradvist er blevet pålagt flere administrative byrder og derfor er kommet under større pres, hvilket kan resultere i stressrelaterede problemer, samt at der bliver mindre tid til det pædagogiske arbejde.
- Endelig antages Lectio, rent praktisk som redskab, at kunne bidrage til at gøre det mere enkelt at planlægge tværfaglige forløb, at planlægge og udføre kollegialt samarbejde samt at undgå ledige timer og dobbeltbooking.

I udviklingen af undersøgelsen og i analysen af data vil ovenstående hypoteser blive undersøgt og vurderet i forhold til nedenstående mulige kriterier for positivt udviklende anvendelse. Disse kriterier er genereret ud fra lærernes tilbagemeldinger om oplevede virkninger og anvendelsesmåder. Der bør dog igennem læsningen af resultaterne tages forbehold for, at kriterierne kan være dobbeltsidigt positive/negative afhængig af øjnene der ser, og at der ikke tale om lukkede variable.

- Hvis brugen har tilført læreren større overblik over sin tilrettelæggelse og udførelse af undervisningen.
- Hvis brugen giver anledning til øget dialog/samtale/involvering omkring planlægning og tilrettelæggelse af undervisning.
- Hvis brugen giver anledning til nye og bedre studievaner hos elever samt større omfang af forberedelse.
- Hvis brugen giver anledning til bedre udnyttelse af den tid der er til rådighed i forhold til undervisning, forberedelse, mødeaktiviteter og øvrige aktiviteter i relation til gymnasiets virke.
- Hvis brugen giver anledning til mindre fravær (skriftligt og fysisk) fra elevernes side.
- Hvis der er et tilpas niveau af ensartethed i anvendelsespraksis.
- Hvis lærerne føler sig rustet til at anvende systemets funktioner.

- Hvis brugen har tilført underviseren et tilpas omfang af fleksibilitet i tilrettelæggelse og udførsel af undervisningen.
- Hvis brugen har tilført læreren mulighed for større hensyntagen til elevernes lektie- og opgavebelastning i andre fag.
- Hvis brugen har givet anledning til videreudvikling af generel IT-kompetence hos lærere og/eller elever.
- Hvis brugen gør det lettere at arrangere kollegialt samarbejde og videndeling.
- Hvis brugen har lettet omfanget af administrativt arbejde.
- Hvis brugen og dermed synliggørelsen af praksis giver anledning til fordele frem for ulemper.

4 Resultater

Resultaterne er baseret på et samlet landsresultat for de indkomne besvarelser på spørgeskemaet. Følgende gymnasier har deltaget:

Allerød, Aurehøj, Birkerød, Dronninglund, Egå, Fredericia, Frederiksværk, Gammel Hellerup, Helsingør, Himmelev, Langkær, Ordrup, Silkeborg, Skanderborg, Skive, Solrød, Stenløse, Støvring, Tørring, Viby, Østre Borgerdyd.

I udfyldelsen af spørgeskemaet har det været muligt for respondenterne undervejs at supplere besvarelsen med kommentarer i frie kommentarbokse, hvilket rigtig mange har benyttet sig af. Alle disse kommentarer er blevet gennemlæst og vil figurere som uddybende supplement, perspektivering og baggrundstæppe for udfoldelsen af de enkelte spørgsmål. Ligeledes vil fremlæggelsen af resultaterne blive uddybet gennem uddrag af de gennemførte interviews med lærere og elever samt med udtalelser fra første fases umiddelbare kommentarer fra en række lærere landet over.

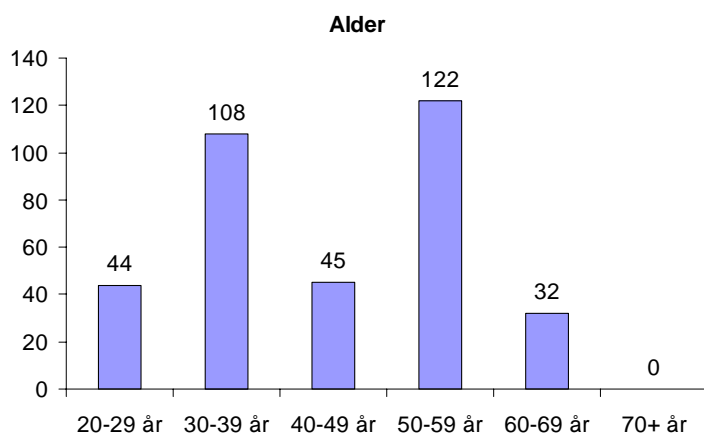
Som en praktisk detalje bør nævnes, at i de spørgsmål hvor der spørges til graden af enighed i et givent udsagn, er svarene fremstillet grafisk således, at svarkategorierne "helt enig" og "enig" er talt sammen under kategorien "enig", mens svarkategorierne "helt uenig" og "uenig" er talt sammen under kategorien "uenig". Dette er udelukkende gjort for overskuelighedens skyld.

4.1 Indledende information om respondenterne

Spørgeskemaet er blevet besvaret af i alt 353 personer fra i alt 21 gymnasier fordelt over det meste af landet. Respondenterne har under udfyldelsen af spørgeskemaet haft mulighed for at springe enkelte spørgsmål over, hvilket er årsagen til, at antallet af respondenter i visse tilfælde varierer for de enkelte spørgsmål.

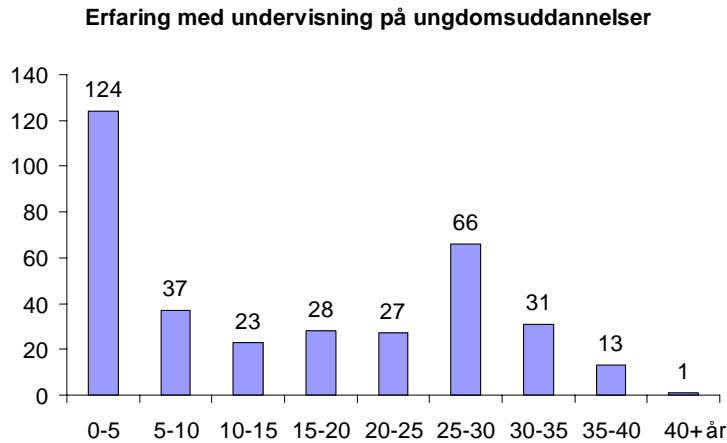
Kønsfordelingen blandt respondenterne er følgende: 49 % mænd og 51 % kvinder, hvilket vil sige en meget jævn kønsfordeling.

Aldersfordelingen blandt respondenterne er ligeledes jævnt fordelt, dog med en overvægt af lærere i aldersgrupperne 30-39-årige og 50-59-årige (Figur 1).

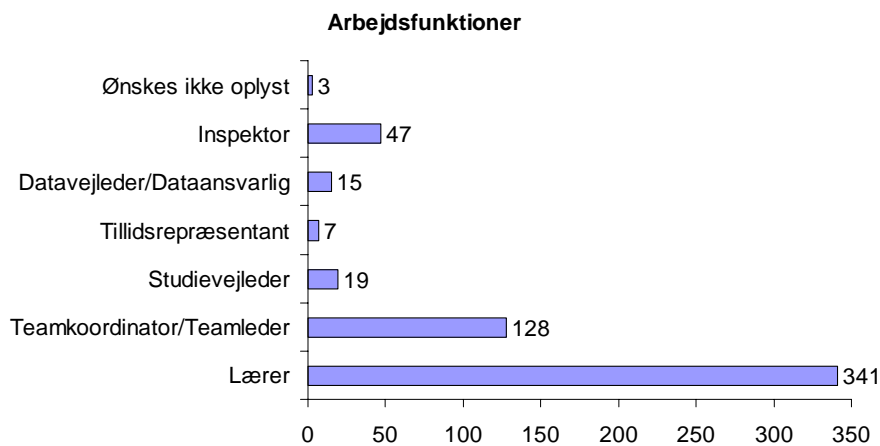
Figur 1. Aldersfordeling blandt respondenterne.

Blandt respondenterne figurerer både nye lærere i feltet og folk med mange års erfaring inden for ungdomsuddannelserne bag sig (Figur 2). Der er en overvægt af lærere med henholdsvis 0-5 års eller 25-30 års erfaring.

Figur 2. Spørgsmål: Hvor mange år har du arbejdet som lærer på ungdomsuddannelser?

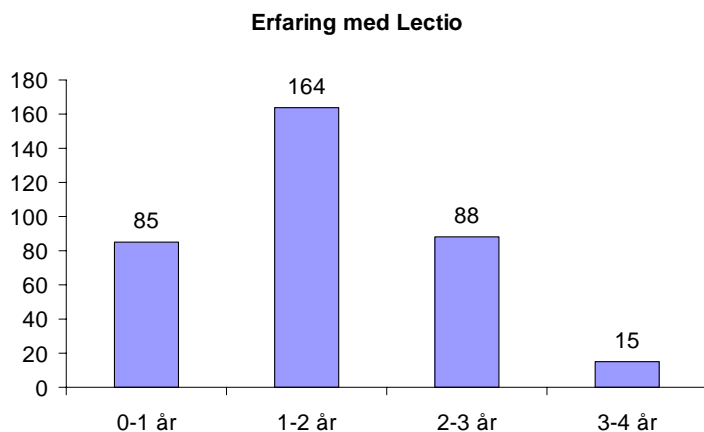
Respondenterne har følgende funktioner i deres arbejde:

Figur 3. Spørgsmål: Hvilken/hvilke af følgende funktioner har du i dit arbejde? (Flere markeringer muligt)

Der er i alt 128 teamkoordinatorer blandt respondenterne samt også en del studievejledere, inspektorer samt tillidsrepræsentanter (Figur 3). Af kommentarboksene i spørgeskemaet fremgår desuden, at der blandt respondenterne er repræsenteret et bredt og jævnt fordelt udvalg af faglærere fra både sprogfag, historie, filosofi/religion/psykologi, data, praktisk/musiske fag, samfundsfag og fra en bred vifte af de naturvidenskabelige fagretninger.

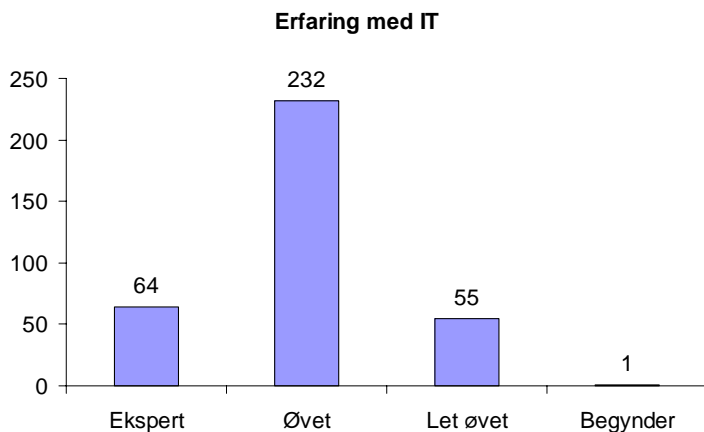
Blandt respondenterne figurerer både lærere som er nye brugere af Lectio samt lærere med flere års erfaring med Lectio (Figur 4).

Figur 4. Spørgsmål: Hvor mange år har du anvendt Lectio?.

95 % af respondenterne svarer herudover ja til, at de underviser reformklasser (hermed menes undervisning af klasser efter den nyeste gymnasireform).

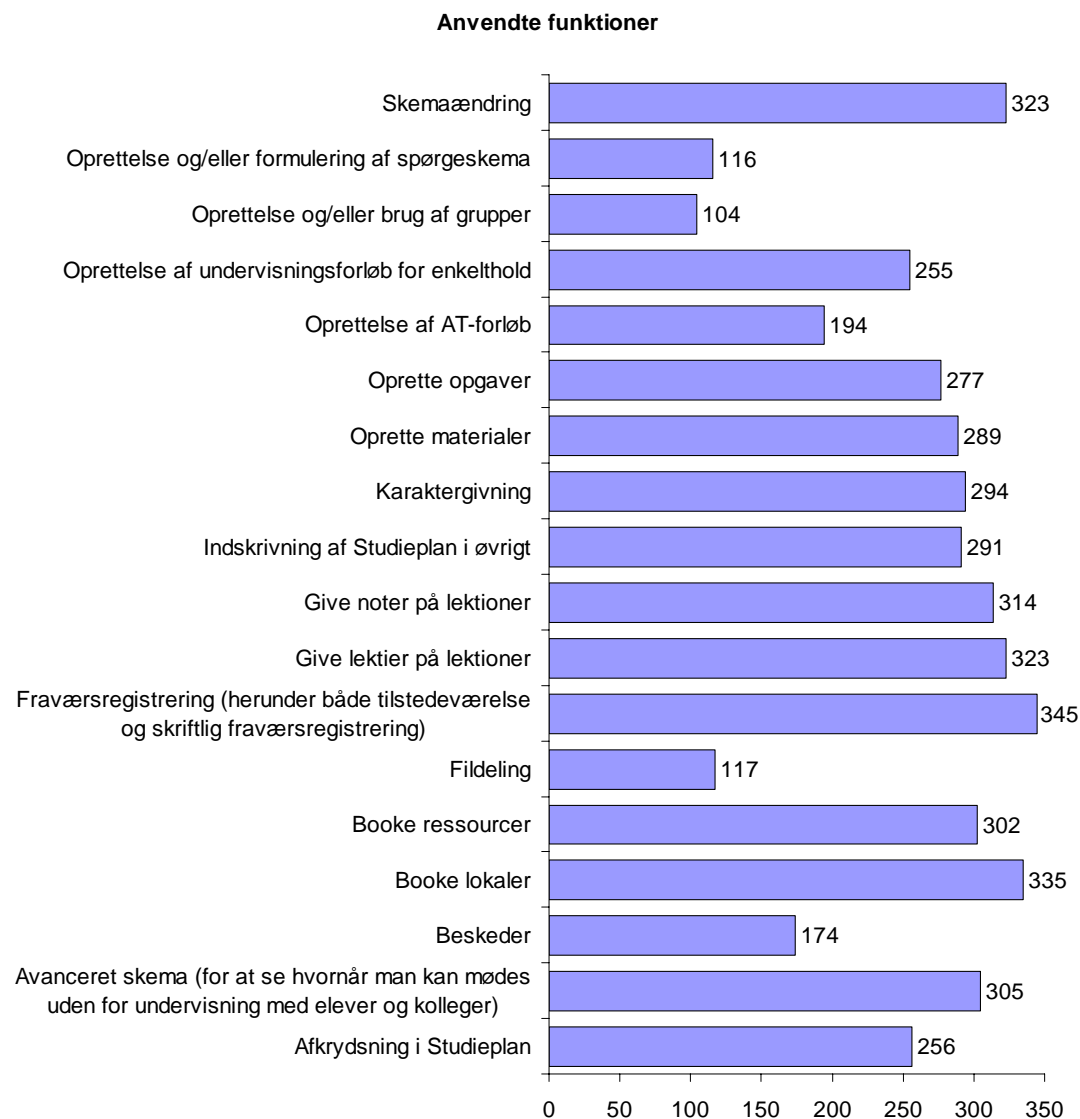
Et antal svarende til 66 % af de adspurgte vurderer deres egen erfaring med IT som ”øvet” (Figur 5).

Figur 5. Spørgsmål: Hvordan vil du vurdere din erfaring med IT?

4.2 Anvendte funktioner

Størstedelen af de adspurgte anvender hovedparten af Lectios nuværende primærfunktioner (Figur 6). Især funktionerne til fraværsregistrering, lokalebooking, skemaændring samt indskrivning af noter og lektier på lektioner udgør i dag en stor del af gymnasielærernes hverdag. 13 af systemets primærfunktioner benyttes således af, hvad der svarer til 85 % eller flere af de adspurgte.

Figur 6. Spørgsmål: ”Hvilke funktioner i Lectio benytter du?”. (flere markeringer muligt)

Flere lærere fremhæver i kommentarerne, at det er en fordel at have mange funktioner samlet under ét system. Det letter overskueligheden og tidsforbruget, når det ikke er nødvendigt at logge på flere systemer for at holde sig opdateret. Det bliver en tidsmæssig belastning og et irritationsmoment i det øjeblik, det kræver for mange klik at udføre en operation eller når de kategorier som skal udfyldes synes for ”stive”. Disse kommentarer fra lærerbesvarelserne i projektets indledende fase uddyber de typisk fremhævede temaer omkring systemets funktioner:

Kvinde, 50 år, om 3 positive forhold ved Lectio i relation til den pædagogiske praksis:

- ”Nemt at bytte timer med kollega.”
- ”God måde at give lektier for på.”
- ”Nemmere at gennemskue elevers fravær.”

(Red: Kvinden bemærker ingen negative forhold ved Lectio i relation til den pædagogiske praksis.)

Kvinde, 60 år, om 3 positive forhold ved Lectio i relation til den pædagogiske praksis:

- *"De mange muligheder i skemaet (lektiegivning, dokumentilægning, noter, flytninger) gør, at man kan give kollektive, forpligtende beskeder til eleverne."*
- *"Studieplan og undervisningsbeskrivelse fungerer godt sammen."*
- *"Alsidigheden, mange funktioner kan forenes under Lectio - arkiv, kommunikation, skemainformation, overblik."*

Samme kvinde 60 år, om 3 negative forhold ved Lectio i relation til den pædagogiske praksis:

- *"Skabelonerne f.eks. for oprettelse af forløb er for stive, kategorierne f.eks. ved kompetencer virker fjollede, der er for mange."*
- *"Det er noget besværligt at oprette lektioner, rette, ændre - kunne ønske at antallet af klik kunne formindskes. Gør at administrationen tager megen tid."*
- *"Det er omstændeligt, at man ikke kan overføre dokumenter internt i Lectio, man skal altid ud af programmet "og gemme" og så uploade."*

Mand, 56 år, om Lectios funktioner:

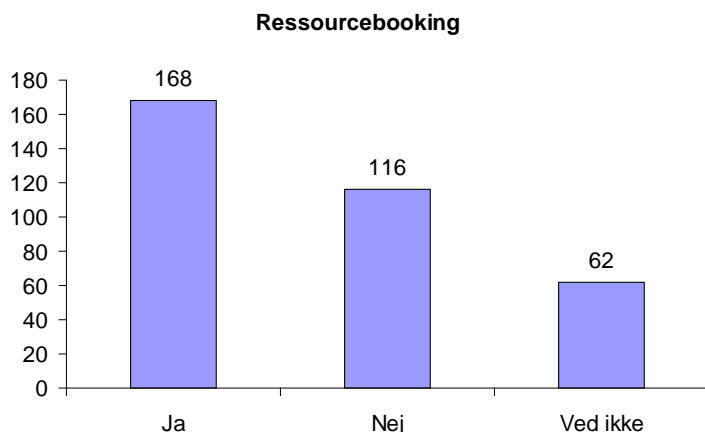
- *"Et fint redskab til at organisere mange praktiske ting: Hurtigt tjekke både kollegers og elevs skema, finde ledige lokaler, bytte lokaler osv. Mange praktiske ting kan ordnes hurtigere og mere fleksibelt med Lectio - uden at man behøver gå omkring administrationen. Smart."*

Hovedparten af lærerne anvender et bredt spektrum af Lectios funktioner og det fremhæves i flere kommentarer fra lærerne, at de via Lectio hurtigt opnår et samlet overblik over dagens såvel som periodens program og aktiviteter både for dem selv, for deres klasse og for skolen som samlet hele. Dette anses som et både praktisk og positivt gode i en tid med krav om teamsamarbejde og samspil mellem fagene. Det er dog i denne forbindelse vigtigt, at systemet stiller funktioner til rådighed, der understøtter en enkel og tidsbesparende anvendelse.

4.3 Lectio i forberedelsen og undervisningen

4.3.1 Ressourcebooking

Med Lectio er den lokale mulighed for booking af ressourcer på gymnasier blevet gjort elektronisk og mulig at praktisere både på skolen og hjemmefra. Under "ressourcer" hører blandt andet TV, video, bærbare computere, projektorer mm. For et antal svarende til 49 % af respondenterne har dette betydet, at de nu i højere grad end inden systemet blev indført anvender muligheden for at booke ressourcer (Figur 7).

Figur 7. Spørgsmål: Benytter du dig via Lectios funktioner mere end før af muligheden for at booke ressourcer?

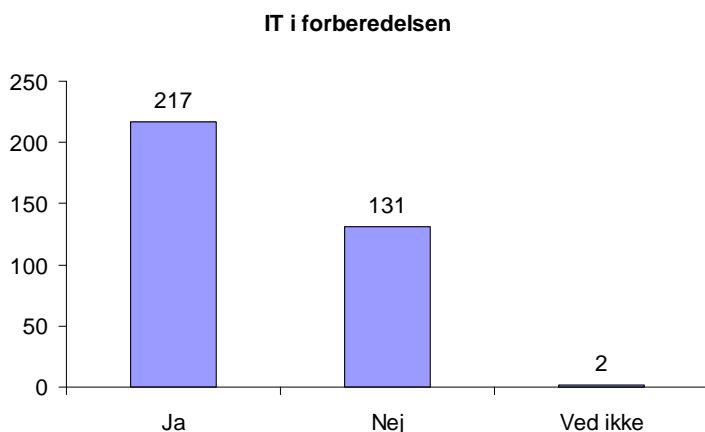
Kvindelig lærer, 58 år, udtaler:

”Det er positivt, at Lectio giver mulighed for at planlægge brug af diverse AV-midler (ressourcer) med meget kort varsel, hjemmefra søndag aften.”

Forudsætningen for at denne fleksible ordning for booking af ressourcer udbredes yderligere i praksis er dog stadig, at der i det hele taget er et tilstrækkeligt antal ressourcer til rådighed, samt at der lokalt er aftalt rammer for vilkårene for bookningen.

4.3.2 Materiale og lektiegivning

Et antal svarende til 62 % af lærerne anvender Lectio som et forum for at lægge materiale og internetlinks ud til eleverne (Figur 8).

Figur 8. Spørgsmål: Benytter du Lectio til at lægge internetlinks og/eller materiale ud til eleverne i forbindelse med din forberedelse?

Interview med lærer på Herlev Gymnasium:

Lærer A: "Før i tiden var der nok nogle lærere som ville sørge for, at eleverne fik udleveret materialet, hvis de havde været fraværende eller at der lå en kopi i dueslaget. Nu må de selv finde det på Lectio og printe ud."

Interview med lærer på Østre Borgerdyd Gymnasium:

Interviewer: "Oplever du at der bliver tendens til at inddrage IT mere i undervisningen med Lectio?"

Lærer P: "Jeg ser det som en del af en trend. Jeg tror ikke at Lectio... Og jo... Man kan nok stille det sådan her op, at der er tre faser: Før, under og efter. I høj grad bidrager det FØR undervisningen, ved det at elever har adgang til informationer om undervisningen og kan hente materiale ned og forberede sig inden timerne. Det bruges sjældent i timen. Spørgeskemafunktionen er eleverne dog ret glade for. Men du kan generelt bruge det og hoppe videre fra det. EFTER så er der helt sikkert blevet mere IT, via karaktergivning og materiale der lægges ud og så videre."

Interview med to lærere på Herlev Gymnasium:

Interviewer: "Oplever I tendens til, at der med Lectio bliver inddraget mere IT i undervisningen?"

Lærer J: "Det er afhængigt af værktøjerne der er til rådighed. Det er svært når vi har så få computere."

Lærer A: "Nej, så det bliver slet ikke til hvad det kunne blive til."

Som en del af deres forberedelse er mange lærere således begyndt at udveksle materiale med eleverne via Lectio. Har en elev ikke været til stede i undervisningen har han/hun nu ofte mulighed for at finde det udleverede materiale via Lectio. Både før og efter undervisningen benyttes Lectio således til at udveksle information og materiale. I selve undervisningen anvendes systemet dog nærmest ikke på nuværende tidspunkt. Efter lærernes udsagn skyldes dette til dels manglende ressourcer i form af computere.

Spørger man eleverne, finder de det forvirrende, når deres lærere ikke har en fælles praksis for, hvordan materialedelingen og lektiegivningen via Lectio foregår.

Interview med elever Herlev Gymnasium:

Elev A: "Lectio i det hele taget er der også kun nogle af lærerne der bruger. Andre bruger det slet ikke, og det kan være ret irriterende for så skal man selv holde styr på om læreren er sådan én der lægger noget ud."

Elev H: "Ja, nogle lærere lægger slet ikke noget op."

Elev N: "Så nogle gange kan det være forvirrende, for man kan ikke være sikker på, at det altid står på Lectio, hvis man har lektier for, fordi nogle lærere ikke bruger det, og det skal man jo så lige vide og huske, så man får spurgt i timen i stedet for."

...

Elev H: "Noget andet er, at man ikke kan stille spørgsmål til lektierne når de bliver givet via Lectio, og man gør det heller ikke via Lectio ligesom hvis det var i timen."

Set fra elevernes side bliver det en afgørende faktor i deres forberedelse at holde styr på, hvilke af deres lærere der tilhører gruppen af "dem der lægger noget ud". Mangel på konsekvent praksis, kan på denne måde blive et forstyrrende element for eleverne, som, afhængig af deres læreres forskellige praksis i forhold til lektiegivning og materialeudlevering, må føre både lektiebog og holde styr på lektienoter på Lectio.

Ligeledes kan det blive en ekstra arbejdsbelastning for lærerne, som ofte må give lektier for både i klassen og på Lectio.

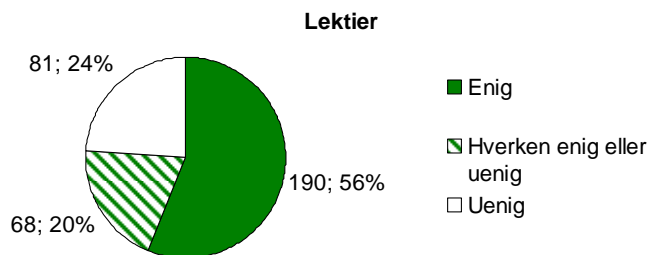
En lærer har i denne forbindelse følgende kommentar:

”Når én lærer bruger Lectio til at give lektier for, forventer de (red: eleverne), at alle gør det. Men lærere er forskellige og bør have ret til at fastholde egne arbejdsmetoder.”

At definere de praktiske rammer for forberedelse og lektiegivning på det enkelte gymnasium bliver således et spørgsmål om balancegang mellem hensynet til lærerens metodefrihed og hensynet til overskueligheden og stabiliteten for eleverne, således at der kan skabes de bedste arbejdsbetingelser for begge parter. At opstille rammer for denne del af praksis må blive en væsentlig opgave for de gymnasier, som endnu ikke aktivt har forholdt sig til dette spørgsmål.

4.3.3 Lektier på lektioner

Af den enkelte lærers eller elevs skema i Lectio fremgår ofte en kort beskrivelse af, hvilke lektier eller kommentarer læreren ønsker at knytte til den givne lektion. På denne måde kan både lærer, elev og omverden holde sig orienteret om, hvilken undervisning der foregår og hvornår. Læreren har desuden via denne funktion fået mulighed for at tilføje uddybelser eller rettelser til de informationer, der bliver givet til klassen i timerne.

Figur 9. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Muligheden for at give lektier på lektioner via Lectio giver mig større fleksibilitet end tidligere i forhold til at ændre program for undervisningen fra dag til dag.”

Hovedparten af de adspurgte mener, at Lectio har givet større fleksibilitet i forhold til at ændre program for undervisningen fra dag til dag (Figur 9). En sådan fleksibilitet kan af indlysende årsager være både hensigtsmæssig og uhensigtsmæssig, afhængigt af de givne forhold. Kommentarer fra lærerne går i denne forbindelse på, at der flere steder lokalt er udviklet fælles retningslinjer for praksis på dette område, blandt andet i form af tidsfrister for, hvor sent det er muligt at lave ændringer i programmet. En sådan fælles praksis synes fornuftig set i lyset af, at mange lærere har erfaret, at ændringer i sidste øjeblik er spild af tid for alle parter, da man ikke kan antage, at alle elever har set disse og/eller haft mulighed for at tage hensyn til disse. Samtidig er det muligt, at undervisningen via Lectio organiseres mere fleksibelt og dermed skaber mulighed for at integrere de nye ideer, tiltag samt aktuelle spørgsmål der ofte opstår undervejs i et forløb.

En lærer udtaler endvidere, at det er en fordel: *”... at man kan give kollektive forpligtende beskeder via Lectio, gennem skemaet, lektiegivning, dokumenttillæg, noter osv.”*

I modsætning hertil udtaler en anden lærer: *"Elever behøver ikke længere at høre efter når lektier gives – dobbeltarbejde. Man kunne selvfølgelig lade være at give lektier for på klassen – men her forklarer man mere."*

Der lader således til at være en dobbelthed i lærernes holdning til dette spørgsmål, idet fleksibiliteten på den ene side skaber rum for at orientere bredt og tydeligt omkring lektier via Lectio, og at det samtidig på den anden side kan være problematisk at sikre, at alle ad den vej er opdateret. Vænnens eleverne til, at der kan laves ændringer helt op til aftenen før, kan det endvidere antages at påvirke deres motivation for at læse lektier i god tid, da de herved kan komme ud for at have læst "det forkerte". Udvikling af fælles retningslinjer for, hvornår der senest kan orienteres om lektier via Lectio, bliver på denne baggrund et vigtigt parameter i forhold til at optimere brugen af Lectios lektiefunktioner.

Spørger man eleverne, hvilken betydning de oplever, at lektiegivning og noter via skemaet i Lectio har for deres skoleindsats, ser de en række praktiske funktioner:

Interview med elever på Gladsaxe gymnasium:

Interviewer: "Kan I sige lidt om, hvad det eventuelt betyder for jeres skoleindsats eller for jeres kammeraters, at I kan gå ind og kigge på skemaet via Lectio?"

Elev T: "Altså, jeg synes da, det er meget praktisk for ens skoleindsats, at man kan nå at lave de pågældende ting. Det gør det da lidt nemmere, hvis man ved hvad man skal lave i timerne. For i sådan en lektiebog så glemmer man tit at skrive i den, og så går der lidt mere tabt end hvis lektierne bare ligger derinde og man bare skal logge på computeren."

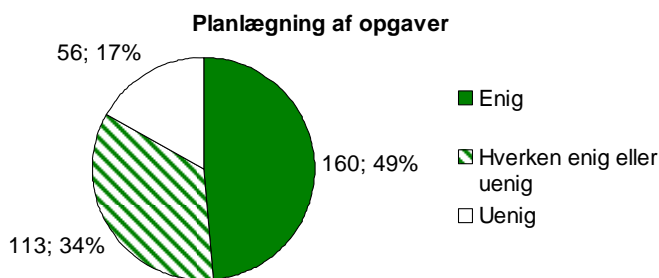
Elev A: "Og så har man ikke rigtig nogen undskyldning for ikke at lave noget. Fx hvis man har ligget syg. Altså før så var man så afhængig af, at der var en eller anden fra klassen der kunne fortælle hvad man skulle lave, og personen havde måske ikke noteret det ordentligt ned. Og så bliver det jo sådan et ekstra led man skal igennem. Her bliver det skrevet direkte ned, så det er fuldt tilgængeligt for alle at se."

Elev T: "Ja, og ofte bliver nogle af de dokumenter vi skal bruge også lagt derud, så det er muligt at printe dem ud hjemmefra, hvis nu man er syg. Det er jo meget praktisk."

Eleverne anvender efter eget udsagn Lectio som en slags lektiebog og som en støtte til at indhente fagligt arbejde, hvis de har været fraværende i én eller flere timer. Det begrænser samtidig muligheden for at undskylde en eventuelt manglende indsats med, at man ikke var orienteret om det faglige arbejde, der skulle være udført.

4.3.4 Planlægning af opgaver

Gennem Studieplanen og Lectios skemafunktion er det muligt for den enkelte lærer at opnå indblik i fordelingen af afleveringer i de enkelte klassers øvrige fag. Hvorvidt dette giver anledning til en mere koordineret planlægning af elevernes afleveringer vil blive belyst i det følgende.

Figur 10. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Lectio giver mig bedre mulighed for at planlægge mine elevers opgaver under hensyntagen til øvrige afleveringer i andre fag.”

Halvdelen af respondenterne er enige i, at de med Lectio har fået større mulighed for at tilrettelægge opgaver under hensyntagen til andre fag og afleveringer (Figur 10). Ad denne vej bliver det muligt at forebygge sammenfald af afleveringer og dermed skabe bedre arbejdsvilkår for eleverne.

Lærer L fra Østre Borgerdyd Gymnasium udtaler om planlægning af opgaver via Lectio: *”En anden ting er, at man kan undgå at planlægge dumt, da det fx ikke er så forbandet heldigt rent pædagogisk, at elever sidder i sidste time og løser store matematikopgaver og at undervisning og afleveringer klumper sammen. Her er Lectio praktisk. Man kan lægge opgaver hensigtsmæssigt, så det ikke klumper sammen, og man kan flytte dem.”*

Elever fra Gladsaxe Gymnasium udtaler om opgaveoversigten i Studieplanen i Lectio:
 Elev A: *”... Og jeg synes også det er nemmere at prioritere på den måde. Man kan sådan overskue det bedre. Fx hvis man har afleveringer, så bliver der tit skrevet ”elevtid”, altså hvor lang tid det tager, sådan så man kan prioritere i god tiden inden med hvor lang tid man skal sætte af til det.”*

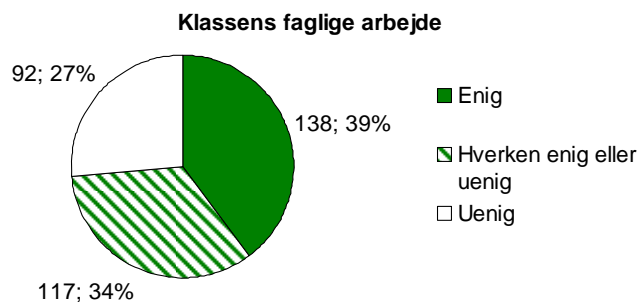
Elev T: *”Og også det der med inde i studieplanen, at man kan se en oversigt over månederne, hvor der ligger en aflevering og sådan noget.”*

Elev A: *”Ja præcis, så man får overblik over det.”*

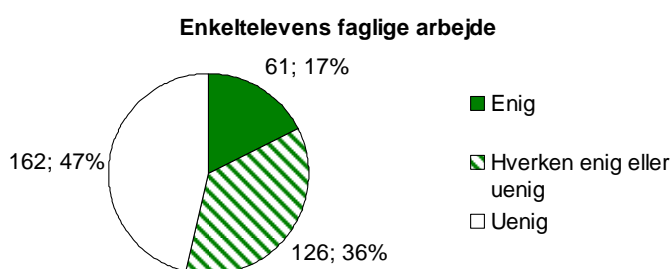
Mange lærere oplever på denne baggrund, at Lectio fungerer som et redskab for dem til at overskue elevernes samlede opgavemæssige byrde fordelt hen over året, hvilket igen sætter dem i stand til at udvise hensyn over for dette. Mange elever oplever det som en belastning når opgaver ”klumper sammen” i bestemte perioder, og dette bliver til dels afhjulpet via Lectio. Når opgaver ”klumper sammen” kan det også formodes at begrænse den studiemæssige indsats der lægges i de enkelte opgaver og således samlet set forringe det faglige udbytte. Som en del af den obligatoriske planlægning skal læreren nu fra forløbets start notere opgavernes placering ned i Studieplanen, og i denne forbindelse anvendes Lectio ifølge undersøgelsen i stor udstrækning til at overskue klassens øvrige forløb og opgaver.

4.3.5 Overblik over det faglige arbejde

Af de følgende to figurer fremgår, hvor stor en andel af lærerne der oplever at have fået øget overblik over henholdsvis den enkelte classes og den enkelte elevs faglige arbejde via Lectio.

Figur 11. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: "Lectio har givet mig øget overblik over den enkelte klasses faglige arbejde."

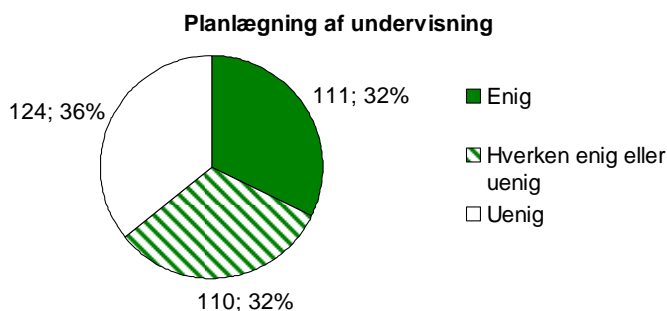

Figur 12. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: "Lectio har givet mig øget overblik over den enkelte elevs faglige arbejde."

Mens 39 % af lærerne oplever at have fået øget overblik over den enkelte klasses faglige arbejde via Lectio (Figur 11), oplever blot 17 % at de har fået større overblik over den enkelte elevs faglige arbejde (Figur 12). Dette betyder, at Lectio for en stor andel af lærerne fungerer som et overordnet planlægningsredskab, der kan give den enkelte lærer overblik over, hvad der foregår og har foregået i klassens eller holdets hidtidige undervisningsforløb, samt hvilke øvrige forløb den enkelte klasse indgår i. Flere lærere har i kommentarerne tilføjet, at et sådant overblik over egne og andres undervisningsforløb er fuldkomment nødvendigt for at kunne leve op til reformens krav om samspil mellem fagene. Disse resultater indikerer tilsammen, at Lectio ikke aktuelt anvendes som et planlægningsværktøj på det individuelle elevniveau, men snarere anvendes som et element i den overordnede faglige tilrettelæggelse af det enkelte fag og i overvejelser i forhold til fagets samspil med øvrige fag.

4.3.6 Planlægning af undervisning

Knap en tredjedel af lærerne oplever, at Lectio har medvirket til, at de nu planlægger deres undervisning længere frem i tiden (Figur 13).

Figur 13. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: "Lectios funktioner har medvirket til, at jeg planlægger min undervisning længere frem i tiden end tidligere."

Et væsentligt antal af respondenterne har været i tvivl om ovenstående spørgsmål og/eller har undladt at svare, da de mener, at tendensen til mere langstrakt planlægning snarere skal tilskrives gymnasireformen og dens indbyggede krav til studieplaner.

En lærer nævner, at planlægningen nu skal være mere langsigtet, men at dette samtidig fører til et tab af fleksibilitet. En anden lærer formulerer det således:

"Min mening er, at langtidsplanlægning i høj grad fratager eleverne mulighed for at have indflydelse på undervisningen. Elever har ikke overblik til at se ½ år frem i tiden."

En tredje lærer skriver:

"Jeg synes Lectio, efterhånden som det er blevet udviklet, giver mig en god fornemmelse af overblik over mine (og de andre læreres) undervisningsplaner. Jeg hører til den type, der altid har lavet langtidsplanlægning og elsker at have et overblik. Sådan er langt fra alle lærere skruet sammen, men jeg er, derfor passer Lectio godt til mig."

Lærer fra Østre Borgerdyd Gymnasium udtaler om planlægning af undervisning med Lectio:

"Det er en udvidelse af den måde jeg arbejdede på før. Det logistiske er bare blevet meget nemmere. Studieplanen fungerer som "overkrydderen" som jeg ikke bruger så tit som kalenderen. Jeg bruger Lectio meget i forberedelsesfasen, til at booke ressourcer, lægge dokumenter op, holde styr på opgaver og fravær osv. Lectio kan for eksempel røbe selektivt fravær."

På baggrund af ovenstående, er det i dette spørgsmål vigtigt at skelne mellem, hvilke planlægningsfaktorer der kan tilskrives Lectio og dets funktioner, og hvilke der kan tilskrives reformens krav om studieplaner. Kravet om indskrivning af studieplaner samt afklaringen af indhold og form for disse må således anskues som et pædagogisk og politisk spørgsmål, mens Lectiosystemet i netop denne forbindelse er at betragte som et redskab betinget af bekendtgørelsens rammer.

For mange lærere fungerer studieplanen som en forlængelse af deres hidtidige fremgangsmåde, mens studieplanen for andre har betydet en begrænsning af deres fleksibilitet i forhold til undervisningsplanlægningen. Samtidig sker der, ifølge Sigrild Jørgensen fra hovedbestyrelsen i GL, mange steder en overopfyldelse af reformens krav til studieplanerne. Dette indikerer tilsammen, at der er stort behov for at præcisere, hvilke

krav der stilles til udformningen af studieplanen, og hvilke grader af frihed der eksisterer i lærerens udfyldelse og gennemførelse heraf.

De interviewede elever har også bemærket en forskel i den måde deres lærere planlægger undervisningen:

Interview med elev, Østre Borgerdyd Gymnasium:

Interviewer: "Har du oplevelsen af, at Lectio har nogen betydning for, hvordan jeres lærere planlægger deres undervisning?"

Elev L: "Det bliver mere struktureret. Man får mere timerne tilbage. Der er ikke så mange timer der udgår, og man har ikke så mange mellemtimer."

Interview med elev, Herlev Gymnasium:

Interviewer: "Har I oplevelsen af, at Lectio har nogen betydning for hvordan jeres lærere planlægger deres undervisning?"

Elev H: "Nogle af dem bruger det til at planlægge hvad der skal ske og pensum. De prøver at holde det, og så bliver det nogle gange lidt mere stramt end det ellers ville være. Men det er nok ikke kun pga. Lectio."

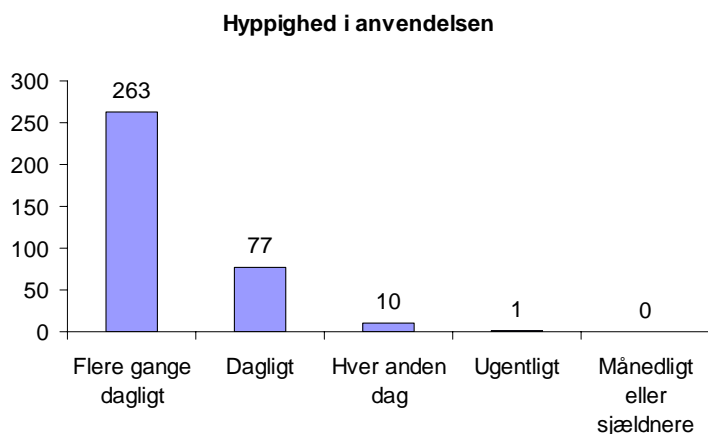
Eleverne har således indtryk af, at undervisningen efter de nye systemer og principper bliver tilrettelagt mere struktureret og stramt. Også eleverne har dog på fornemmelsen, at dette også skyldes forhold uden for systemet Lectio.

At nå pensum og overholde de nedskrevne planer bliver tilsyneladende mange steder en kamp mod uret. At skulle overholde en stram tidsplan med et fastlagt fagligt pensum kan, set fra en pædagogisk vinkel, endvidere tænkes at indebære en risiko for manglende fleksibilitet over for pludseligt opståede emner eller aktuelle diskussioner af faglig relevans. På den måde kan det opmærksomme syn ud mod omverdenen og det indhold der aktuelt optager eleverne risikere at udgå til fordel for stringent opfyldelse af en flere måneder gammel undervisningsplan. I det indsamlede datamateriale har lærerne haft mulighed for at komme med frie kommentarer, og et stort antal udtrykker i den forbindelse frustration over deres arbejdsbetingelser i forlængelse af reformen og de nye krav om dokumentation. Skal dette løses, må der imidlertid en politisk og ledelsesmæssig beslutning til. Lectio kan dernæst udvikles og tilpasses de udstukne lovmæssige og pædagogiske rammer og på den måde søge at bidrage til at begrænse omfanget af unødigt teknisk/administrativt arbejde.

4.4 Anvendelse og instruktion

4.4.1 Hyppighed i anvendelsen

75 % af lærerne anvender Lectio flere gange dagligt, og 22 % anvender det dagligt (Figur 14). Det vil sige, at kun 3 % af de adspurgte anvender Lectio sjældnere end dagligt.

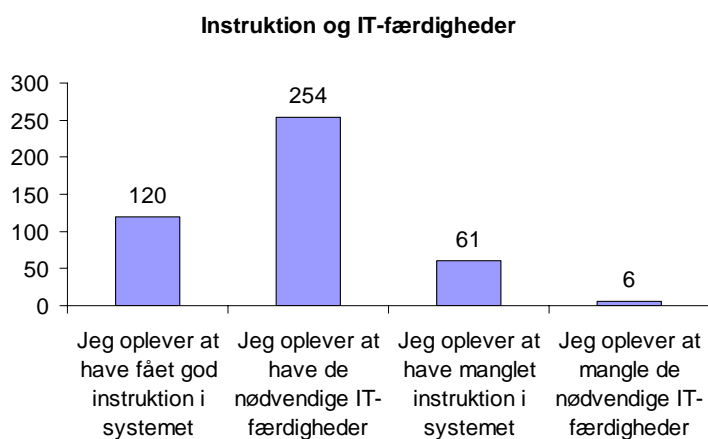

Figur 14. Spørgsmål: Hvor ofte vil du anslå, at du logger dig ind på Lectio?

Sammenlagt anvender 97 % af lærerne i undersøgelsen Lectio dagligt eller flere gange dagligt. Dette er et markant resultat set i lyset af, at ikke alle lærere er til stede på gymnasiet hver dag og således må antages at anvende systemet hjemme fra deres private computer. Hvorledes den enkelte lærer forventes at håndtere disse nye vilkår om tilgængelighed og forbundethed via internettet og Lectio bliver endnu et spørgsmål der kræver snarlig dialog og afklaring.

4.4.2 Instruktion og IT-færdigheder

Under dette punkt er lærerne blevet spurgt til deres oplevelse i forbindelse med implementeringen af systemet Lectio, og hvordan de har følt sig rustet til at gå i gang med anvendelsen af systemet.

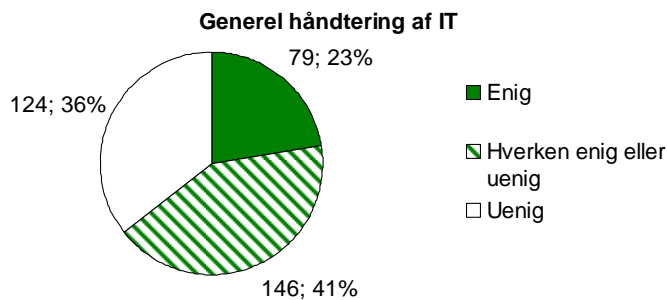
Figur 15. Spørgsmål: Hvordan føler du dig rustet til at anvende systemets funktioner? (Flere markeringer muligt)

Sættes disse data op imod det samlede antal besvarelser (353) betyder det, at 34 % af de adspurgte oplever at have fået god instruktion, mens 73 % oplever at have de nødvendige IT-færdigheder. Flertallet føler sig således godt klædt på til at tage systemet i anvendelse. 17 % oplever dog ud fra samme udregningsmetode at have manglet instruktion i systemet, mens knap 2 % oplever at mangle de tilstrækkelige IT-færdigheder. På denne

baggrund kan det konkluderes, at manglende IT-færdigheder ikke efter lærernes mening udgør en barriere i brugen af Lectio.

4.4.3 Lærers IT-kompetence

Set i lyset af at 97 % af respondenterne anvender Lectio dagligt eller flere gange dagligt, bliver det interessant at undersøge, hvorvidt dette har givet anledning til en forbedring af den enkelte lærers generelle IT-kompetence.

Figur 16. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Jeg oplever, at den løbende brug af Lectio har forbedret min generelle IT-kompetence.”

For hele 23 % af de adspurgtes vedkommende har Lectio betydet en forbedring af den generelle IT-kompetence (Figur 16). Dette antal vurderes som værende højt set i lyset af, at hovedparten af respondenterne ifølge Figur 15 allerede føler, at de har de nødvendige IT-færdigheder. Hvis alene brugen af systemet i forlængelse heraf kan give anledning til, at 23 % har oplevet forbedret IT-kompetence, er dette et positivt resultat.

4.5 Undervisning og Studieplan

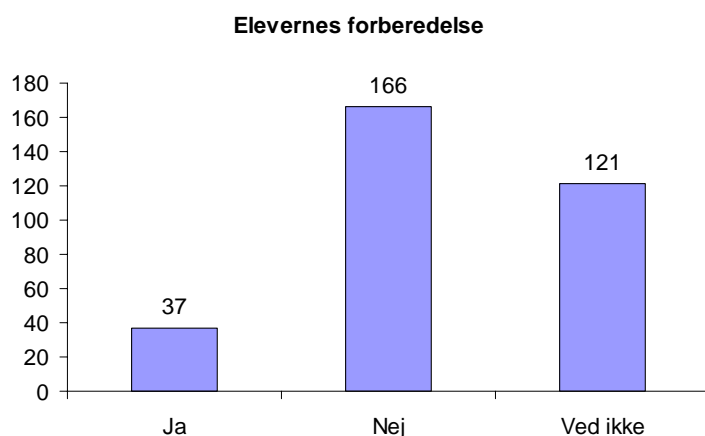
4.5.1 Studievaner

Den elektroniske orientering om lektier indebærer for langt de fleste gymnasieelever en væsentlig ændring fra folkeskolen, hvor lektier blev givet i klassen. Resultaterne der fremstilles i nedenstående Figur 17 indebærer, at et antal svarende til 86 % af de adspurgte lærere oplever, at deres elever inden undervisningen har orienteret sig elektronisk om dagens lektie.

Figur 17. Spørgsmål: Oplever du, at dine elever inden undervisningen har orienteret sig elektronisk om dagens lektie?

Lærerne har således et klart indtryk af, at de til skemaet tilknyttede kommentarer om lektier bliver læst af eleverne. Spørger man imidlertid om, hvorvidt den enkelte lærer oplever, at dette har givet anledning til, at et større antal af eleverne møder forberedte op til undervisningen, har et antal svarende til 11 % dette indtryk (Figur 18).

Figur 18. Spørgsmål: Hvis ja, oplever du da, at den elektroniske orientering har ført til, at et større antal af dine elever møder forberedte op til undervisningen?

Resultaterne viser således en tendens til manglende sammenhæng mellem elevernes orientering om lektien og omfanget af forberedelse. Her er der tilsyneladende helt andre mekanismer på spil. At der dette til trods alligevel er 11 % af lærerne, der oplever et øget omfang af forberedelse fra elevernes side, må dog tages som en indikation på, at der kan ligge et uudnyttet potentiale i den elektroniske orientering, men at dette ikke alene kan udøve mirakler i forbindelse med elevernes forberedelse.

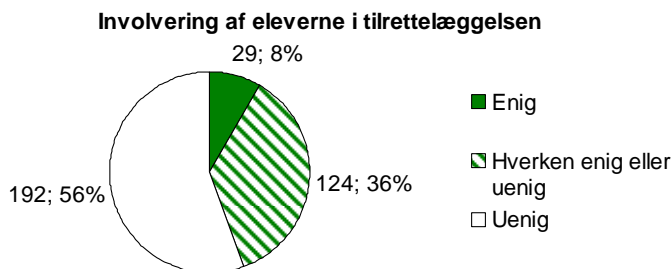
4.5.2 Studieplanen som afsæt for dialog med eleverne

I Undervisningsministeriets ”Vejledning til Bekendtgørelsen om uddannelsen til studentereksamen” (stx-bekendtgørelsen) af 17. juli 2006 står der i kapitel 6:

”Det fremgår af bekendtgørelsen, at studieplanerne fastlægges af rektor efter forudgående drøftelse med de enkelte lærerteam.”

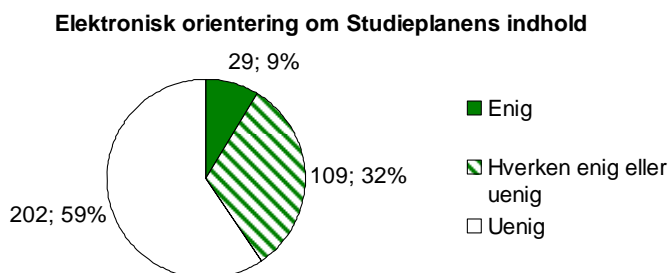
Der står endvidere: *”Eleverne inddrages i det løbende arbejde med at evaluere og justere studieplanen.”*

I de følgende spørgsmål belyses, i hvilket omfang studieplanerne på nuværende tidspunkt giver anledning til dialog mellem lærer og elev om undervisningens tilrettelæggelse.

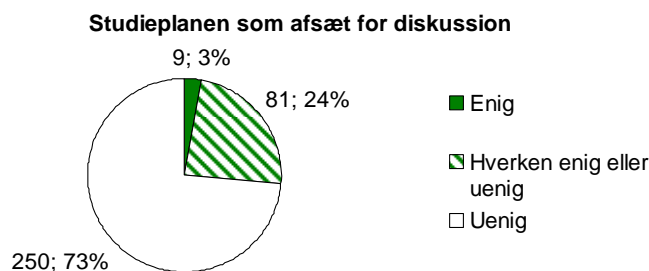
Figur 19. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Jeg benytter Studieplanen i Lectio som afsæt for at involvere mine elever i tilrettelæggelsen af indholdet af den enkelte undervisningsplan.”

Blot 8 % af lærerne erklærer sig enige i, at de benytter studieplanen som afsæt til at involvere deres elever i planlægning (Figur 19). På denne baggrund kan konkluderes, at det er en meget lille andel af lærerne, der aktivt benytter studieplanen som afsæt for løbende dialog med eleverne om indholdet.

Figur 20. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Jeg oplever, at mine elever orienterer sig om Studieplanens indhold.”

Ligeledes oplever meget få lærere, at deres elever har orienteret sig om indholdet af den enkelte studieplan (Figur 20).

Figur 21. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Jeg oplever, at mine elever benytter Studieplanen som afsæt for at diskutere undervisningens tilrettelæggelse med mig.”

Kun 3 % af lærerne oplever, at deres elever benytter studieplanen som afsæt for at gå i dialog om undervisningens tilrettelæggelse (Figur 21). Set i lyset af, at den løbende inddragelse af eleverne er indskrevet som et element i bekendtgørelsen, er graden af elevinddragelse og dialog med eleverne om studieplanen på nuværende tidspunkt overvældende lav.

Eleverne udtaler i denne forbindelse:

Interview med elev, Østre Borgerdyd Gymnasium:

Interviewer: "Bruger du studieplanen til at holde øje med hvad der skal foregå af undervisning det næste stykke tid?"

Elev L: "Nej ikke særlig meget. Måske i forbindelse med afleveringer, så jeg kan planlægge min tid ved at se længere frem, men jeg gør det ikke så tit."

Interviewer: "Diskuterer I studieplanen i klassen og med læreren, og kan I på den måde få indflydelse på planen?"

Elev L: "Nej ikke på grund af Lectio. Evalueringsskemaer bruger vi og diskuterer det."

Interview med elever, Herlev Gymnasium:

Interviewer: "Kender I studieplansfunktionen og er I nogen gange inde og kigge på den?"

Elev H: "Jeg har kigget på det, men der er ikke mange der gør det."

Elev A: "Jeg har også set det."

Interviewer: "Bruger I studieplanen til at holde øje med hvad der skal foregå af undervisning det næste stykke tid?"

Elev A: "Jeg har kigget, men det er ikke altid de har fuldt pensum. Så ville det være bedre."

...

Interviewer: "Det at I har været inde og kigge på studieplanen, giver det anledning til at I diskuterer planen i klassen og med læreren?"

Elev H: "Det synes jeg ikke. Det er mest bare læreren der vælger."

Elev A: "Vi skal bare gøre hvad der bliver sagt."

Elev H: "I biologi diskuterer vi det lidt. Det er meget rart at se hvad man kan forvente at få smidt i hovedet det næste stykke tid. Fx differentialregning."

Interviewer: "Er det muligt på den baggrund at få indflydelse på hvordan de undervisningsforløb I skal igennem skal se ud?"

Elev A og H i kor: "Nej."

Interviewer: "Kunne I godt tænke jer at få mere indflydelse?"

Elev N: "Det kommer mere igennem snak i timen."

Elev H: "Vi har jo et pensum som vi skal igennem, men hvis der er tid tilovers er det da rart at kunne være med til at bestemme lidt."

Meget tyder på, at eleverne gerne vil diskutere indholdet af studieplanerne, men det fastlagte program og pensum gør det tilsyneladende svært for både lærere og elever at åbne op for dialog og elevinddragelse i planlægningsprocessen. Som nævnt i afsnittet om planlægning af undervisning, har en lærer i en kommentar til spørgeskemaet nævnt, at den langstrakte planlægning i høj grad fratager eleverne mulighed for at have indflydelse på undervisningen, idet eleverne ikke har overblik til at se ½ år frem i tiden. Andre lærere oplever imidlertid, at eleverne er uinteresserede i tilrettelæggelsen og den løbende justering:

Interview med lærer, Østre Borgerdyd Gymnasium:

Interviewer: "Oplever du, at Lectio og studieplanen giver anledning til større dialog omkring planlægningen og gennemførelsen af de enkelte undervisningsforløb og/eller helheden af undervisningen? Kommenterer eleverne ud fra undervisningsbeskrivelsen/studieplanen på planlægningen?"

Lærer L: "De er pisse ligeglade. Det tror jeg. De tjekker skemafunktionen og deres fravær. Indholdet kigger de ikke på."

Interview med lærer, Østre Borgerdyd Gymnasium:

Interviewer: "Oplever du, at Lectio og brugen af studieplanen giver anledning til større dialog omkring planlægningen og gennemførelsen af de enkelte undervisningsforløb og/eller helheden af undervisningen?"

Lærer P: "Ja det gør det. Det skal gerne give et billede af forløbet og progressionen, men Lectio afdækker jo kun en del af det der reelt udfolder sig og giver overblik over det der foregår."

Interviewer: "Kommenterer eleverne/klassen på baggrund af studieplanen på planlægningen af de enkelte forløb/helheden?"

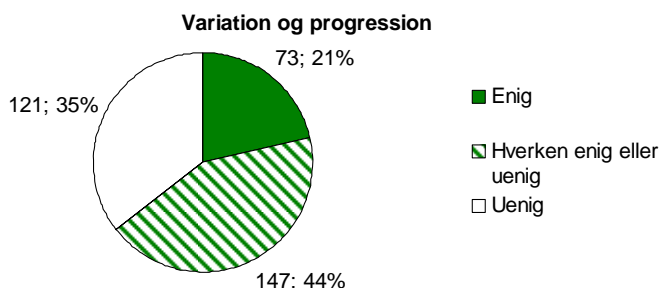
Lærer P: "Sådan bruger de det ikke. Eleverne er kun produktive for eksempel i forbindelse med en ting som spørgeskemaer, hvor de kan finde på at spørge hinanden om alt muligt mellem himmel og jord."

Lærernes udtalelser stemmer godt overens med spørgeskemaets resultater og viser samlet set en klar tendens til, at eleverne ikke er inddraget i den løbende evaluering og justering af studieplanen. Skal en sådan dialog etableres, kræver det, at både lærerne og eleverne er indstillet herpå og danner en fælles procedure for, hvordan dialogen skal foregå.

Herudover kræver det også, at rammerne giver plads til løbende revidering af planen, og sidst men ikke mindst, at modtageren af samt formålet med studieplanerne er klart defineret for alle parter.

4.5.3 Overblik over variation og progression i temaer og arbejdsformer

I studieplanen og den indbyggede undervisningsbeskrivelse noteres, hvilke arbejdsformer og kompetencer der arbejdes med i de enkelte undervisningsforløb. Disse studieplaner ligger offentligt tilgængeligt via Lectio. Lærerne er i det følgende blevet spurgt, om studieplanen fungerer som et redskab for dem til at sikre variation og progression i undervisningsforløbene.

Figur 22. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ” Lectio kan ud fra Studieplanen give overblik over, om der er variation og progression i de valgte temaer og arbejdsformer og fungerer på den måde som et redskab for mig til at sikre variation og progression i min undervisning.”

For 21 % af lærerne fungerer Lectio via studieplanen som redskab til at sikre variation og progression i de valgte temaer og arbejdsformer (Figur 22). Mange lærere udtrykker imidlertid i kommentarerne frustration over ”firkantede” kompetencekategorier, og mange ønsker i det hele taget, at undervisningsbeskrivelsen i højere grad bestod af felter der kan udfyldes mere frit af læreren. Problemet er tilsyneladende ifølge lærernes kommentarer, at når kategorierne bliver for ”stive”, så stiger lærernes frustration over den manglende sammenhæng med det der rent praktisk og undervisningsmæssigt foretager sig, og de får svært ved at se meningen med at afkrydse kompetencer mm.

Interview med lærer P, Østre Borgerdyd:

”Der er i det hele taget ikke så mange der bruger studieplanen til at angive arbejdsformer. Og hvis de gør, så hakker de som regel alle af, og det er lige sådan med kompetencerne.”

Interview med lærer A og lærer J, Herlev Gymnasium:

Interviewer: ”... Oplever I, at indblikket via Lectio fører til større variation og/eller balance i arbejdsformerne?”

Lærer J: ”Jamen det er fuldstændig uafhængigt af Lectio.”

Lærer A: ”Det ender jo tit med, at man sidder og klikker dem alle sammen hver gang”.

Lærer J: ”Man bør jo i princippet kun hakke det som er det nye der inddrages af. Det som man har prioriteret særligt. For mig er det en aktuel fornemmelse der afgør hvad for en arbejdsform jeg vælger. Når eleverne får en matematikopgave som de skal sidde og arbejde med, er jeg for så vidt ligeglad med om de arbejder alene eller flere.”

Lærer A: ”Jeg tænker mere, at det er lidt dumt, at jeg skal klikke, da alle arbejdsformerne som regel er i spil.”

En lærer skriver i en kommentar til spørgeskemaet:

”Kompetenceafkrydsning er ikke min kop te, jeg vil hellere skrive i studieplanens åbne felt. Jeg kunne godt tænke mig at notefeltet fra skemaet kunne lægges ind i studieplanen. Derved kunne studieplanen vise, hvad der er lavet i de enkelte timer. Alt sammen tekniske detaljer. Jeg har mange kolleger, som er dybt frustrerede over bekendtgørelsens krav om dokumentation, planlægning etc. De er ikke planlægningstyper (men gode lærere). De synes Lectio er en stor stressfaktor. Specielt er det stressende for dem, som ikke bryder sig om IT.”

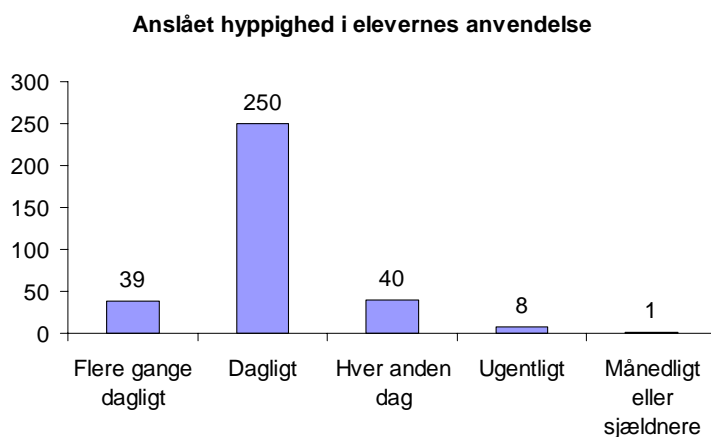
Mange lærere forbinder således de krav om studieplaner, der er udviklet af Undervisningsministeriet og de lokale aftaler om udfyldelsen heraf, med Lectio som system. Hvor meget eller hvor lidt der skal afkrydses og indskrives i studieplanen er

imidlertid ikke en beslutning der er foretaget af Lectiosystemets udviklere. Det er derimod primært et pædagogisk og/eller politisk spørgsmål, der bør afklares via debat og dialog mellem de involverede parter.

4.6 Elevernes forberedelse og deltagelse

4.6.1 Hyppighed i elevernes anvendelse

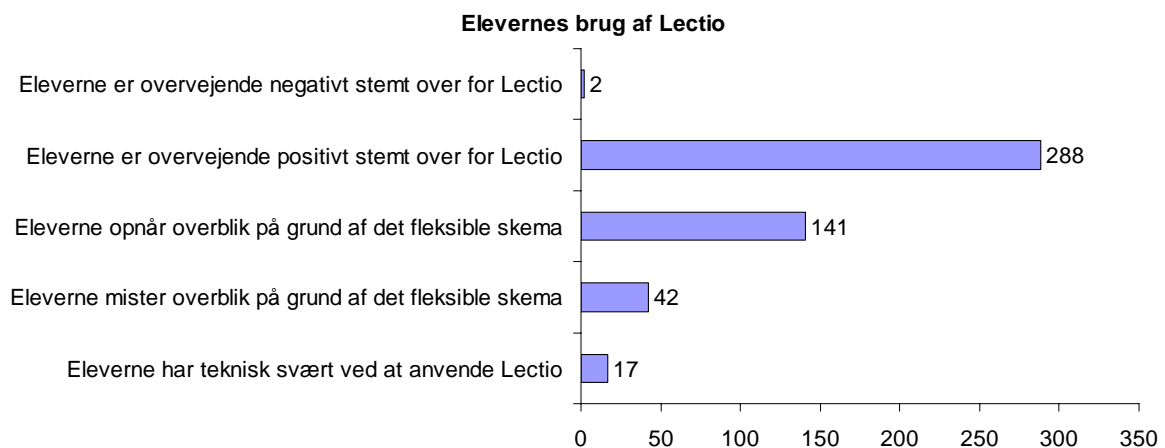
Langt hovedparten af lærerne har indtryk af, at eleverne er flittige brugere af Lectio. 86 % af lærerne anslår (Figur 23), at eleverne logger sig på Lectio dagligt eller flere gange dagligt. Dette er imidlertid kun baseret på lærernes antagelser om elevernes brug, men det bakkes op af elevernes udtalelser i de foretagne interviews.

Figur 23. Spørgsmål: Hvor ofte vil du anslå, at hovedparten af dine elever logger sig ind på Lectio?

4.6.2 Elevernes brug af Lectio

Lærernes indtryk af elevernes brug af Lectio fremgår af Figur 24.

Figur 24. Spørgsmål: Hvilke udsagn udtrykker bedst dit samlede indtryk af elevernes brug af Lectio?(flere markeringer muligt)

Lærerne har overordnet indtryk af, at eleverne er positivt stemt over for Lectio, og at eleverne først og fremmest opnår overblik via det fleksible skema. De adspurgte elever mener, at overgangen til fleksibelt skema primært er et spørgsmål om tilvænning:

Interview med elever, Herlev Gymnasium:

Interviewer: "Hvad betyder det for jer at skemaet hele tiden kan ændre sig?"

Elev H: "Man vænner sig hurtigt til at skemaet ændrer sig."

Elev A: "Er man vant til faste skemaer kan det nok for nogen godt være svært."

Elev N: "Jeg havde fast skema før, og det var ikke så svært for mig at vænne mig til det andet."

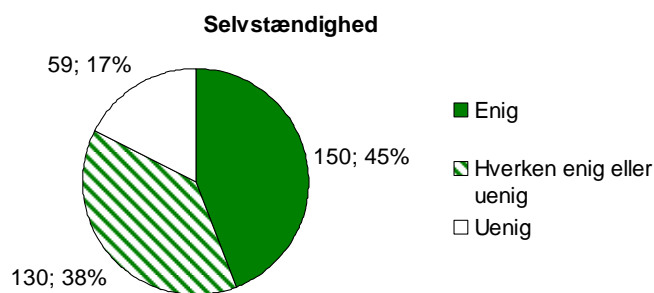
Meget få lærere har ifølge undersøgelsen indtryk af, at eleverne har teknisk svært ved at anvende Lectio. Til gengæld nævner flere lærere i kommentarerne, at det ind imellem kan være et problem, at ikke alle elever har internetadgang hjemmefra.

4.6.3 Selvstændighed

Det er muligt at hævde, at elevernes evne til at agere selvstændigt og ansvarsfuldt med Lectios indførelse får en større betydning, idet eleven nu har direkte adgang til en række informationer og også derigennem forventes at holde sig løbende orienteret og forberedt til undervisningen. Som eleverne flere gange i interviewene fremhæver, så er det i hvert fald blevet svært for dem, at undskylde sig med, at de ikke vidste, hvad de havde for, og/eller hvad der skulle foregå i undervisningen.

Dette er dog ikke en entydig tendens, idet mange lærere også oplever, at eleverne ikke længere hører efter når informationer bliver givet i klassen og/eller glemmer at tjekke aktuelle informationer på Lectio. En lærer skriver: "Elever stoler blindt på Lectio og vælger ikke at tænke selv – selv ved helt åbenlyse fejl. – så det er vigtigt at angive helt klare beskeder."

Alligevel oplever 45 % af lærerne ifølge undersøgelsen, at Lectios funktioner har givet anledning til større selvstændighed fra elevernes side (Figur 25).

Figur 25. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: "Jeg oplever, at Lectios funktioner har givet anledning til større selvstændighed hos eleverne i forhold til at orientere sig om undervisningen."

En betydelig del af lærerne mener således, at omfanget af selvstændighed blandt eleverne er steget på grund af Lectio. Blandt de interviewede elever er holdningen, at det er en fordel, når informationerne er at finde via Lectio, men at det igen kræver forudsigelighed og fast rutine fra lærernes side:

Interview med elever fra Østre Borgerdyd Gymnasium:

Interviewer: "Hvilke af Lectios funktioner betyder mest for dit skolearbejde og hvordan?"
Elev L: "Lectio hjælper med at give et overblik over ens timer så man kan forberede sig. Men det afhænger meget af, hvordan lærerne bruger det. Man kan ikke regne med at lektier står på Lectio. Man skal minde dem om det. Hos nogle lærere kan man se 3 uger frem. Jeg synes det er rigtig godt når de bruger det."

Med den øgede tendens til selvstændighed, som 45 % af lærerne mener eleverne har udviklet i forlængelse af deres anvendelse af Lectio, er det muligt, at der er opstået en større grad af ansvar for egen læring. Spørgsmålet er imidlertid, om det er muligt at forvente, at alle elever i gymnasiet, som det ser ud nu, er i stand til at påtage sig dette ansvar.

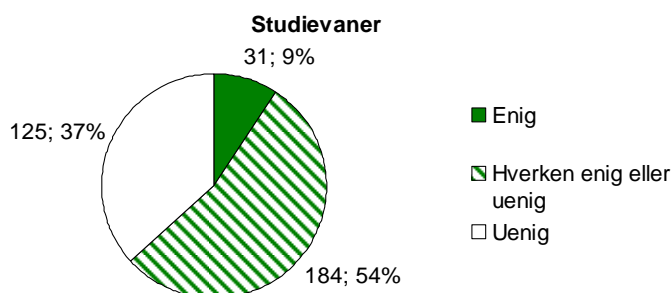
Fra en anden vinkel fremhæver en af de interviewede lærere, hvorledes Lectio kan bidrage til, at eleverne kan drage nytte af den respons de får fra læreren i evalueringsfasen. Med elevernes samtykke lægges lærerens rettede versioner af elevernes arbejde ud via Lectio, således at holdets elever alle kan se hinandens arbejde og lærerens respons herpå. Dette kan hernæst skabe grobund for reflekterede spørgsmål, feedback og dialog på holdet om forløb og udbytte. Eleverne aktiveres herved, og der kan via dialog eleverne og læreren imellem skabes klarhed over, hvad der fx karakteriserer en god opgaveløsning.

Interview lærer, Herlev Gymnasium:

"... Jeg har brugt det (red. Lectio) to gange i forbindelse med noget gruppeevaluering. Når man laver sådan nogle ting sidder eleverne alligevel altid og kigger hos hinanden. Ved at lægge det ud, så kan eleverne se hvad hinanden har lavet og den respons/evaluering de har fået og det tror jeg de kan lære en hel masse af. Det kan måske give anledning til diskussion i klassen."

4.6.4 Elevernes studievaner

Figur 26 viser lærernes syn på elevernes studievaner i forlængelse af lektionerne i Lectio.

Figur 26. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: "Jeg oplever, at Lectios lektioner har givet anledning til, at dårlige studievaner hos flere elever, der plejede at aflevere for sent, for eksempel fordi de ikke forudså mængden af opgaver, nu er erstattet med bedre studievaner."

9 % af respondenterne mener, at lektionerne i Lectio har givet anledning til bedre studievaner hos elever, som før havde tendens til at aflevere for sent. Da langt de fleste af deltagerne i undersøgelsen underviser klasser, der har anvendt Lectio gennem hele deres gymnasietid, kan det skabe usikkerhed i resultatet, da det kan være svært for læreren at

afgøre, om den enkelte elevs studievaner ville have været anderledes uden brug af Lectios lektienoter. Dette kan være baggrunden for det store antal besvarelser, der ligger midt imellem enig og uenig. Således kan der ikke her aflæses en klar tendens til forbedrede studievaner, men i de 9 % af tilfældene, hvor der er oplevet en positiv effekt, kan det have en stor betydning på individniveau.

For lærerne har det endvidere medført mulighed for at lægge øget ansvar over på den enkelte elev:

Interview med lærere, Herlev Gymnasium:

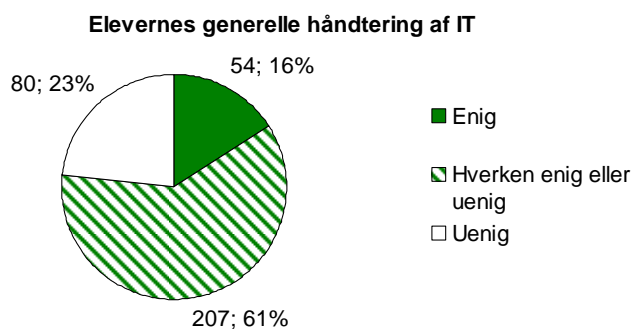
Interviewer: "Gør det (red: Lektiefunktionen) så en forskel for de elever som måske ind imellem har svært ved at passe deres skole?"

Lærer A: "De har i hvert fald svært ved at møde op og undskylde sig med at de ikke vidste at der var nogen lektier der skulle være lavet."

Lærer J: "Ansaret bliver også lagt lidt mere over på eleverne for manglende materiale."

4.6.5 Elevernes generelle håndtering af IT

For 23 % af lærernes vedkommende har anvendelsen af Lectio forbedret deres generelle IT-kompetence. Spørger man lærerne om de oplever en lignende effekt for eleverne, mener 16 %, at dette er tilfældet (Figur 27).

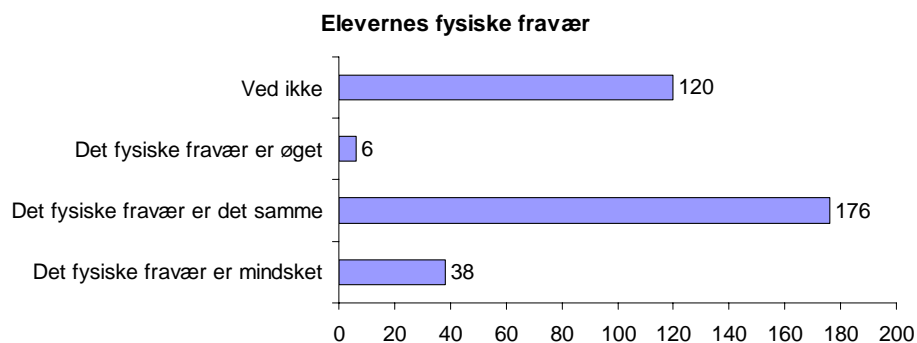

Figur 27. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: "Jeg oplever, at brugen af Lectio har forbedret elevernes generelle IT-kompetencer."

Ønskes et mere reelt billede af graden af forbedret IT-kompetence blandt eleverne, er det naturligvis mest relevant at spørge eleverne selv eller at udføre tests. Dette har imidlertid ikke været prioriteret i dette projekt.

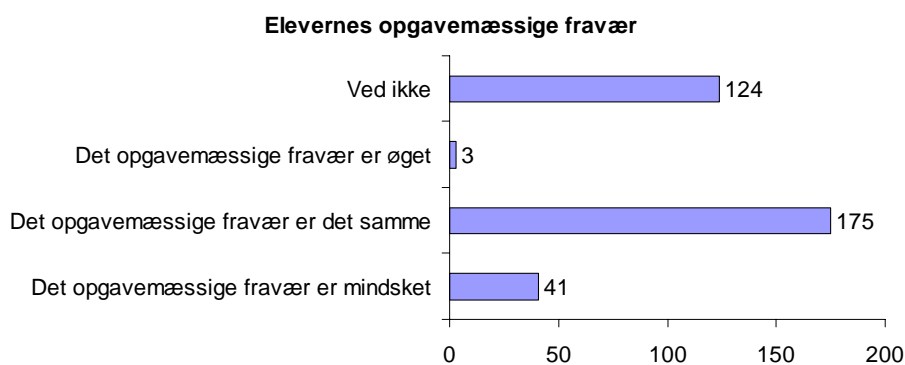
4.7 Fraværsregistrering

Elever og lærere kan nu via Lectio løbende følge med i den enkelte elevs fysiske og skriftlige fravær. I forlængelse heraf synes det interessant at belyse, hvorvidt dette ser ud til at have haft positive eller negative konsekvenser for omfanget af fraværet, og om det har givet anledning til et øget omfang af forebyggende foranstaltninger. Tallene er udelukkende bygget på lærernes indtryk og ikke på optegnelser fra skolerne eller Lectio.

Figur 28. Spørgsmål: Hvilken betydning oplever du, at fraværsoversigterne har haft for dine elevers fysiske fravær?

Et overvejende antal af lærerne (176) oplever, at elevernes fysiske fravær er forblevet uændret efter indførelse af fraværsoversigter i Lectio (Figur 28). Et antal der svarer til 11% af respondenterne oplever herudover, at det fysiske fravær er mindsket på grund af Lectios fraværsoversigter, mens et antal svarende til knap 2 % oplever, at det er steget.

Figur 29. Spørgsmål: Hvilken betydning oplever du, at fraværsoversigterne har haft for dine elevers opgavemæssige fravær?

Når det gælder det skriftlige fravær, er billedet nogenlunde det samme som for det fysiske fravær. En stor andel oplever, at fraværet er uændret, et stort antal ved ikke, mens et antal svarende til 12 % oplever, at det skriftlige fravær er mindsket (Figur 29).

Det lader således til at være et sjældent fænomen, at eleverne benytter fraværsoversigterne til at spekulere i muligheden for at pjække.

Afhængigt af den enkelte skoles kultur og praksis på området kan der dog være tilfælde, hvor fraværregistreringen anvendes med bagtanker:

En lærer udtaler:

”Eleverne kan følge med i deres fravær og har derfor mulighed for at udnytte det mest muligt.”

Interview med elever på Herlev Gymnasium:

Interviewer: ”Og nu til et noget andet og måske lidt mere kildent tema. Jeg tænkte på, at når nu man kan følge med i sit fravær via Lectio, giver det så nogle gange anledning til at nogen bevidst kører deres fravær til maksimum?”

Elev A: "Ja altså vi kalder det jo afspadsering!" (de øvrige elever griner og nikker)

Elev N: "Det er der mange der gør."

Elev H: "Finder man ud af, at man har 1½ %'s fravær eller lignende, tager man lige et par fridage. Man kan også bruge det hvis man er bagud med afleveringer til at få dem lavet."

I andre elevgrupper hersker der tilsyneladende en helt anden praksis for anvendelsen af fraværsoversigten, idet denne nogle steder anvendes som motivationsfaktor og/eller som udgangspunkt for dialog med og forebyggende indsats over for klassekammerater med et stigende eller lidt for højt fravær:

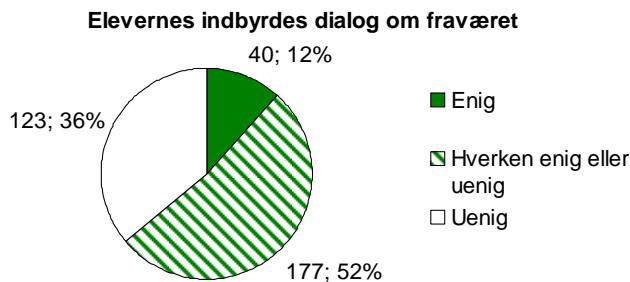
En elev fra Østre Borgerdyd udtaler om fraværsoversigten i Lectio:

Elev L: "Det bliver en sjovere diskussion i klassen om hvad fravær man har. I vores klasse konkurrerer vi om hvad fravær man har. Det betyder også, at vi holder dem i ørerne der har meget fravær og fx siger: "Hey tror du ikke snart du skulle være her lidt mere?" og sådan. Man hader når der står man mangler en aflevering, så det motiverer én til at få det afleveret. På mange måder er man blevet mere bevidst om, hvor meget fraværende man kan være."

Interviewer: "Er der så også nogen der konkurrerer om hvem der har mest fravær?"

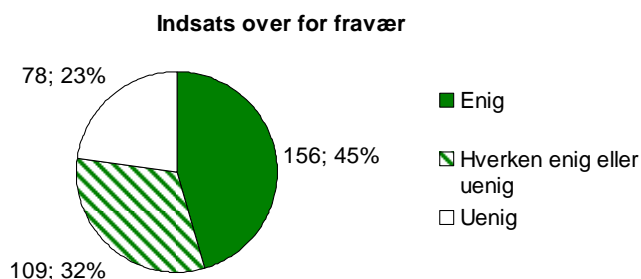
Elev L: "Ja det tror jeg, men mest det andet når jeg taler om min egen klasse."

I nedenstående Figur 30 er lærerne blevet spurgt, om de oplever, at eleverne går i indbyrdes dialog om fraværet og anvender fraværsoversigten til at opfordre hinanden til at følge undervisningen mere.

Figur 30. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: "Jeg oplever, at eleverne taler indbyrdes om fraværsoversigten og i forlængelse heraf opfordrer hinanden til at følge undervisningen mere."

12 % af de adspurgte lærere oplever, at eleverne anvender fraværsoversigten til en form for intern "justits" og/eller kammeratlig omsorg/støtte, mens hovedparten enten ikke har denne opfattelse eller er hverken enig eller uenig i udsagnet (Figur 30). I det følgende spørgsmål belyses, hvorvidt den enkelte lærer benytter fraværsoversigten som afsæt for at sætte ind over for elevers fravær i god tid.

Figur 31. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Jeg benytter fraværsoversigten som afsæt for at sætte ind over for elevers fravær i god tid.”

Et stort antal af lærerne, hele 45 %, benytter fraværsoversigten som afsæt for at sætte ind i god tid overfor elever med højt fravær (Figur 31). Ifølge konklusionerne fra ”Rapport vedrørende elevforsømmelser i gymnasiet” udarbejdet af Undervisningsministeriet i 1999, er ”forsømmelser det første advarselstegn som gymnasierne bør reagere på”, og der foreslås ”en hurtigere og personlig reaktion”. Her skrives desuden, at ”hurtig diagnosticering og rettidig omhu vil mindske frafald og sikre en højere faglig standard”, samt at det er bedre at bruge ressourcerne på forebygge end på at helbrede. (Guildal, Hartelius & Sinding 2000)

Tages dette for pålydende, indikerer Lectiundersøgelsens resultat en klar og tydelig positiv effekt af fraværsoversigten, idet mange lærere via denne har fået mulighed for at skride ind i tide og søge at forebygge at fraværet eskalerer. Gennem samtale med eleven og gennem at søge at afdække mulige baggrunde for det stigende fravær, får læreren mulighed for, eventuelt i samarbejde med lærerteamet, at yde en hurtig og personlig reaktion. Fraværsoversigten giver endvidere eleven mulighed for at anføre begrundelsen for fraværet, hvorved læreren også kan få indblik i, hvad der danner baggrund for fraværet og gå i dialog med eleven på denne baggrund.

4.8 Tværfaglighed og kollegialt samarbejde

4.8.1 Teamsamarbejde

Med gymnasireformen lægges der op til øget tværfaglighed og kollegialt samarbejde lærerne imellem. Et vigtigt punkt i denne undersøgelse har været at fokusere på, hvorvidt Lectio som redskab har bidraget til at gøre dette lettere at realisere.

Figur 32. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Lectio spiller en administrativ rolle i forhold til at få realiseret gymnasireformens krav om teamsamarbejde.”

I ovenstående figur er lærerne blevet spurgt, om de oplever, at Lectio spiller en administrativ rolle i forhold til at få realiseret gymnasierreformens krav om teamsamarbejde. 62 % oplever, at dette er tilfældet (Figur 32). Dette indikerer, at Lectio har fået en stor praktisk administrativ betydning, når lærernes timekabler skal gå op, og når møder mv. skal planlægges og realiseres i tværfaglighedens og samarbejdets navn. Hvorvidt dette har ændret måden, hvorpå lærerne samarbejder, er dog svært ud fra denne undersøgelses resultater at afgøre. Dette antages at have mere at gøre med de varierende præferencer og metoder, der givetvis eksisterer fra gymnasium til gymnasium og fra lærer til lærer.

En lærer fra Østre Borgerdyd Gymnasium udtaler i denne sammenhæng:

Interviewer: "Påvirker Lectio de arbejdsformer du som lærer anvender? Påvirker det måden, hvorpå I som lærere arbejder sammen?"

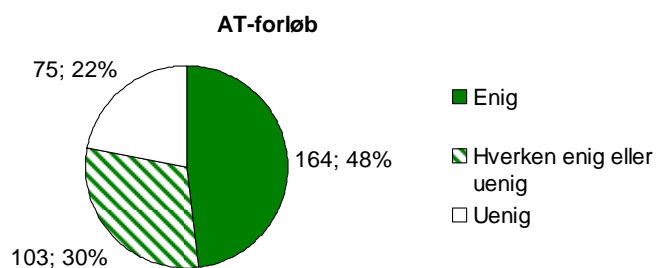
Lærer P: "Ja det gør det. På godt og ondt effektiviserer det meget. Du kan følge med i hvor folk er og hvornår, og dermed bliver det meget nemmere at få et samarbejde op at stå. Det bliver et anderledes samarbejde. Et effektiviseret samarbejde."

Interviewer: "Kan du give et eksempel på det?"

Lærer P: "Ja for eksempel har vi på mandag studieplansamtaler, og der har vi kunnet bruge Lectio til at lægge skemaer om og booke lokaler sammen. Uden Lectio ville det være en noget større opgave. På den måde kan man se det som et udvidet kalendersystem, men ikke så meget som et kommunikationsværktøj. Du kan se hvor de andre er og hvad de laver. Jeg kan fx se at dansklæreren laver litterære portrætter, og så kan jeg jo eventuelt bruge det til at spørge eleverne, om de kunne tænke sig at lave noget om eksistentialisme og på den måde køre på tværs af fagene. På den måde var min viden om hvad min kollega lavede understøttet af Lectio, men det var jo ikke nødvendigvis på grund af Lectio."

Lectio kan således give redskaberne til at koordinere kollegiale aktiviteter og give indblik i andres praksis, men afføder ikke nødvendigvis i sig selv ændringer i samarbejdet.

Lærerne samarbejder i dag om at tilrettelægge tværfaglige AT-forløb, og 48 % af de adspurgte oplever i den forbindelse Lectio som en hjælp i forhold til at gennemføre disse forløb (Figur 33).

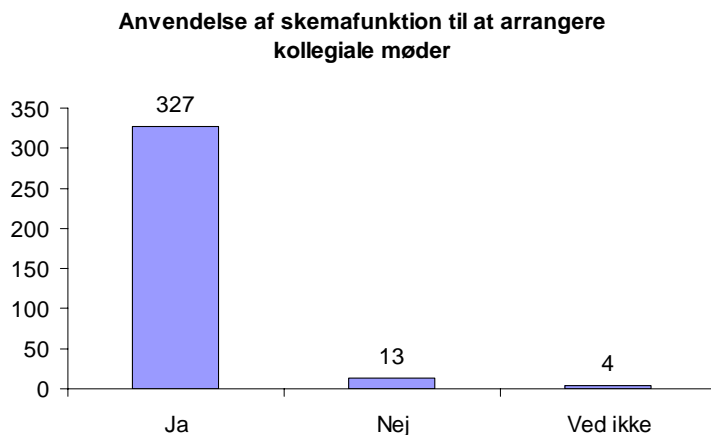

Figur 33. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: "Jeg oplever Lectio som en hjælp i forhold til gennemførelse af AT-forløb."

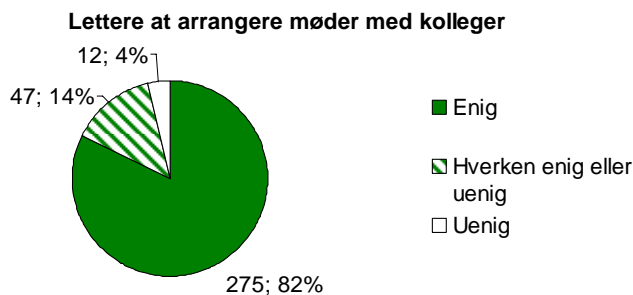
Udtalelser fra lærerne indikerer, at Lectio opleves som en hjælp i forhold til at planlægge og udføre praktiske forhold i forbindelse med fx timekoordinering, lokalebooking mm. Samtidig har læreren mulighed for via Lectio at orientere sig om de øvrige læreres igangværende projektet og kan på den baggrund udvikle forslag til fælles forløb.

4.8.2 Kollegial mødeaktivitet

Skal et samarbejde realiseres, kræver det, at lærerne kan mødes og indbyrdes aftale rammerne for samarbejdsforløbet. Gennem Lectios skemafunktion får lærerne indblik i lærerkollegernes undervisningstimer og skema og kan således med udgangspunkt i dette finde et mødetidspunkt der passer alle parter. Hvorvidt systemet på nuværende tidspunkt anvendes på denne måde vil blive belyst i det følgende.

Figur 34. Spørgsmål: Bruger du Lectios skemafunktion til at undersøge, om dine kolleger har ledige timer til møder?

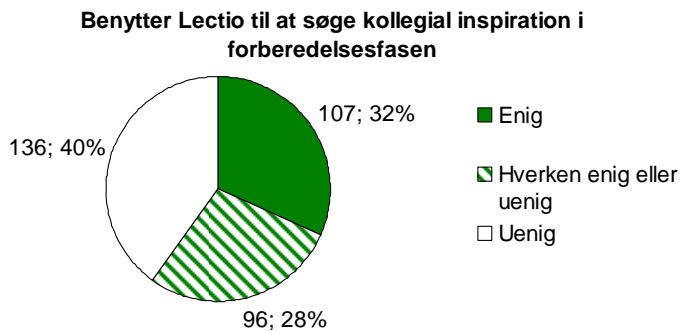
Figur 35. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Jeg oplever, at det med Lectio er blevet lettere at arrangere møder med kolleger.”

Af ovenstående figurer fremgår, at et overvældende antal af lærerne, svarende til minimum 93 %, anvender skemafunktionen i Lectio til at undersøge, om deres kolleger har ledige timer til møder (Figur 34). Og 82 % oplever, at det med Lectio er blevet lettere at arrangere møder med kolleger (Figur 35). På denne baggrund kan det konkluderes, at Lectio har skabt praktiske rammer for at etablere og realisere kollegialt samarbejde, og at disse muligheder i høj grad benyttes af lærerne i dag.

4.8.3 Kollegial inspiration og videndeling

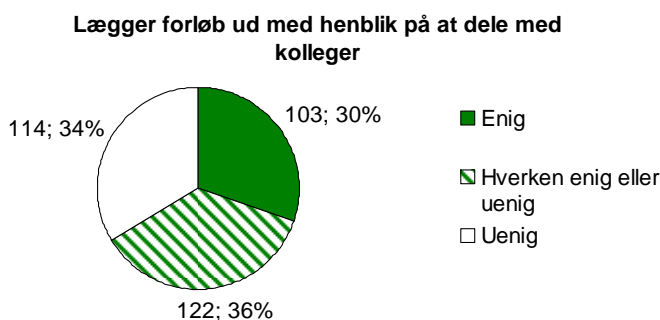
Via Lectio og Studieplanen ligger information om den enkelte lærers undervisningsforløb nu tilgængeligt for enhver lærerkollega som måtte have interesse i at søge inspiration i andres forløb og materiale. Hvorvidt Lectio på nuværende tidspunkt anvendes med dette udgangspunkt bliver interessant, da lærerne i forlængelse af reformen har måttet

udarbejde nye forløb, og i denne proces eventuelt kunne drage gavn af at søge hjælp og inspiration hos hinanden via Lectio. Ifølge Figur 36 er der på nuværende tidspunkt 32 % af de adspurgte lærere der som en del af deres forberedelse går på Lectio og lader sig inspirere af, hvad kolleger har lagt af forløb.

Figur 36. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Som en del af min forberedelse går jeg på Lectio og lader mig inspirere af, hvad kolleger har lagt af forløb.”

30 % af de adspurgte lægger selv forløb ud med henblik på at dele disse med kolleger (Figur 37).

Figur 37. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Jeg lægger selv forløb ud via Lectio med henblik på at dele dem med kolleger.”

Dette indikerer samlet set, at der allerede er et relativt stort fokus fra lærernes side på, hvordan de via Lectio kan søge inspiration hos hinanden og henholdsvis 30 % og 32 % benytter allerede muligheden for at søge inspiration og at søge at inspirere kolleger via egne forløb. På Herlev fremhæver lærerne dog, at der er et stykke vej endnu før denne form for videndeling og gensidige inspiration fungerer optimalt. Udfyldelsen af Studieplaner mm. lægger, som det ser ud nu, ikke direkte op til at forløbene anvendes som kollegial videns- eller idébank, og det er stadig kun et mindretal af lærerne, der har dette element for øje når de lægger forløb ud. Der vurderes imidlertid at være stort potentiale i denne form for videndeling, hvilket også understøttes af følgende udsagn fra de interviewede lærere:

Interview med lærere, Herlev Gymnasium:

Lærer J: ”... Jeg bruger gerne at lægge mine dokumenter ud som åbne dokumenter så kollegaerne kan hente dem og bruge dem hvis det passer ind i deres undervisning. Det har jeg fået mange positive tilbagemeldinger på, og jeg synes det er en kolossal pædagogisk fordel, at vi

kan gå ind og hjælpe hinanden ad den vej, så vi ikke alle sammen skal ud og opfinde den dybe tallerken hver gang! Især nu hvor reformen har gjort mange ting nye for os alle sammen.”

Lærer A: ”Jeg har fx nok ca. 110 dokumenter liggende åbne.”

Lærer J: ”Så er jeg nok på andenpladsen.”

Interviewer: ”Har I så brugt noget af jeres kollegaers?”

Lærer J: ”Ja det har jeg da. Og jeg håber, at der kan udvikle sig en kultur for at dele på den måde.”

Interview med lærer, Østre Borgerdyd Gymnasium:

Interviewer: ”Lader du dig indimellem inspirere af, hvad lærerkollegaer lægger ud af materiale og forløbsbeskrivelser?”

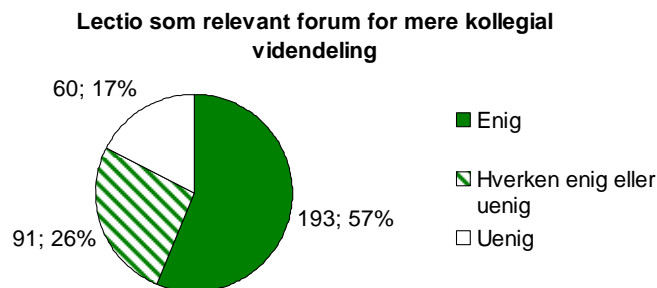
Lærer P: ”Der er ikke lige så mange her der bruger det ligeså meget som jeg, så de ligger heller ikke rigtig dokumenter ud. Du kan se hvad dine kollegaer laver fra dag til dag via kalenderen, men pga. den manglende mappefunktion får man ikke helt overblik. Men man kan skøjte rundt og se hvad andre gymnasier laver. Det er en lille smule grænseoverskridende, men kan godt være ret interessant.”

Interview med lærere, Herlev Gymnasium:

Lærer J: ”Jeg har ikke oplevet, at eleverne har kommenteret på planerne. De oplever det som lærerens arbejde.”

Lærer A: ”Det oplever jeg også. Det jeg har brugt det mest til er sparring med kollegerne om mit valg af indhold og formål.”

Lærer J: ”I den forbindelse synes jeg også vi savner konsensus på landsplan, og derfor også på de enkelte gymnasier, om hvor meget man skal skrive i de studieplaner. Man skal opgave formålet og den vinkel man lægger på indholdet, og det er nyt og godt i forhold til de gamle pensumbeskrivelser. Men det kan også hurtigt gå hen og blive en sludder for en sladder.”

Figur 38. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Jeg mener, at Lectio ville være et relevant forum for mere kollegial videndeling.”

Lærernes vurdering af potentialet i kollegial videndeling via Lectio er også ifølge spørgeskemaundersøgelsen positiv. Den overvejende del af lærerne, 57 % vurderer, at Lectio ville være et relevant forum for mere kollegial videndeling (Figur 38).

I lærerkommentarerne er der imidlertid en lærer der spørger, hvornår det er, man skulle have tid til at læse/tjekke, hvad de andre fag har lavet. Videndeling kræver tid, men kan også på sigt spare den enkelte lærer for meget arbejde med at udforme forløb, der måske allerede ligger tilgængelige på Lectio. Ønskes det at understøtte yderligere videndeling via Lectio, vurderes det derfor at være nødvendigt at arbejde hen imod et vist omfang af beskrivelser, materiale og forløb samt en passende form og detaljeringsgrad, der lægger op til kollegial deling og anvendelse. Lectio kan eventuelt også indrettes mere

hensigtsmæssigt via fx mappefunktioner og søgefunktioner, der letter lærerens søgning i andres og eget materiale. Omfanget af materiale stiger fra år til år, og det er derfor vigtigt at skabe overskuelighed. Både for den enkelte lærers egen skyld, men også for at facilitere en øget videndeling, således at lærerne ikke hver gang skal genopfinde den dybe tallerken. Det er indlysende, at elektronisk videndeling aldrig må eller kan erstatte den enkelte lærers fordybelse, forberedelse og engagement. Kompetent kollegial inspiration i forhold til valg af tilgang, materiale eller metode vil imidlertid altid være at betragte som en styrke, både for den nyuddannede såvel som for den rutinerede lærer.

4.9 Synlighed

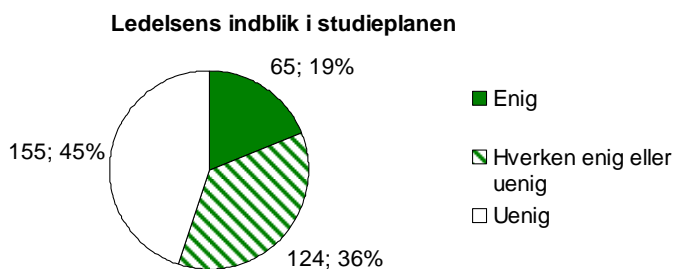
4.9.1 Studieplanen som afsæt for dialog med ledelsen

Det er valgt at spørge lærerne, hvorledes de oplever dialogen med ledelsen om studieplanerne, da det vurderes som interessant at belyse, hvem der kigger på studieplanerne, samt om studieplanerne giver anledning til øget dialog om undervisningens indhold og tilrettelæggelse. Det antages i denne sammenhæng, at både lærere og ledelse har interesse i at skabe så gode undervisningsbetingelser som muligt.

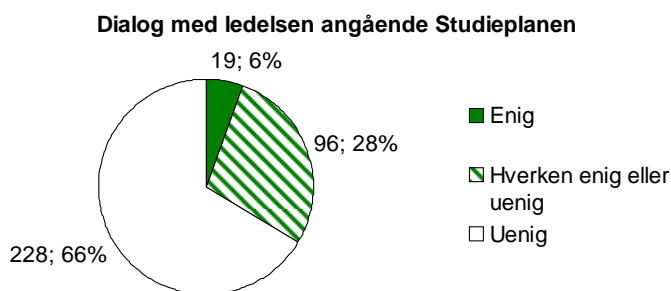
I vejledningen til stx-bekendtgørelsen står der:

”Lærerteamet udfylder studieplanen, så den kan udgøre en brugbar ramme for arbejdet i og mellem fagene, og rektor godkender herefter planen. Udfyldelse, evaluering og justering af studieplaner giver en løbende kontakt mellem skolens ledelse og de enkelte lærere/lærerteam og indgår derfor i ledelsens sikring af, at uddannelsesbekendtgørelsen og læreplanerne følges.” (Side 20, Vejledning til bekendtgørelsen, stx.. 2006)

På denne baggrund, bør der ifølge bekendtgørelsen foregå en løbende dialog om undervisningens indhold og tilrettelæggelse mellem lærer og ledelse. Blot 19 % af de adspurgte lærere oplever ifølge denne undersøgelse, at ledelsen anvender Lectio til at holde sig orienteret om de planlagte undervisningsforløb (Figur 39). Mere interessant er det, at kun 6 % af de adspurgte lærere oplever, at ledelsen anvender studieplanen som afsæt for at diskutere praksis med dem (Figur 40).

Figur 39. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: ”Jeg oplever, at ledelsen via Lectio holder sig orienteret om mine planlagte undervisningsforløb. (”Ledelsen” omfatter i denne sammenhæng ud over rektorer også øvrige inspektorer samt teamledere)”

Figur 40. Andel af enige henholdsvis uenige i udsagnet: "Jeg oplever, at ledelsen anvender Studieplanen som afsæt for at diskutere min praksis med mig. ("Ledelsen" er her defineret som i forrige spørgsmål.)"

Ca. en femtedel af lærerne oplever således, at ledelsen via Lectio kigger på deres planlagte forløb, men næsten ingen af lærerne oplever, at studieplanen giver anledning til større dialog med ledelsen omkring praksis. En lærer formulerer det således:

Interview med lærer, Østre Borgerdyd Gymnasium:

Interviewer: "Kommenterer ledelsen eller dine kolleger på planlægningen af undervisningsforløbene?"

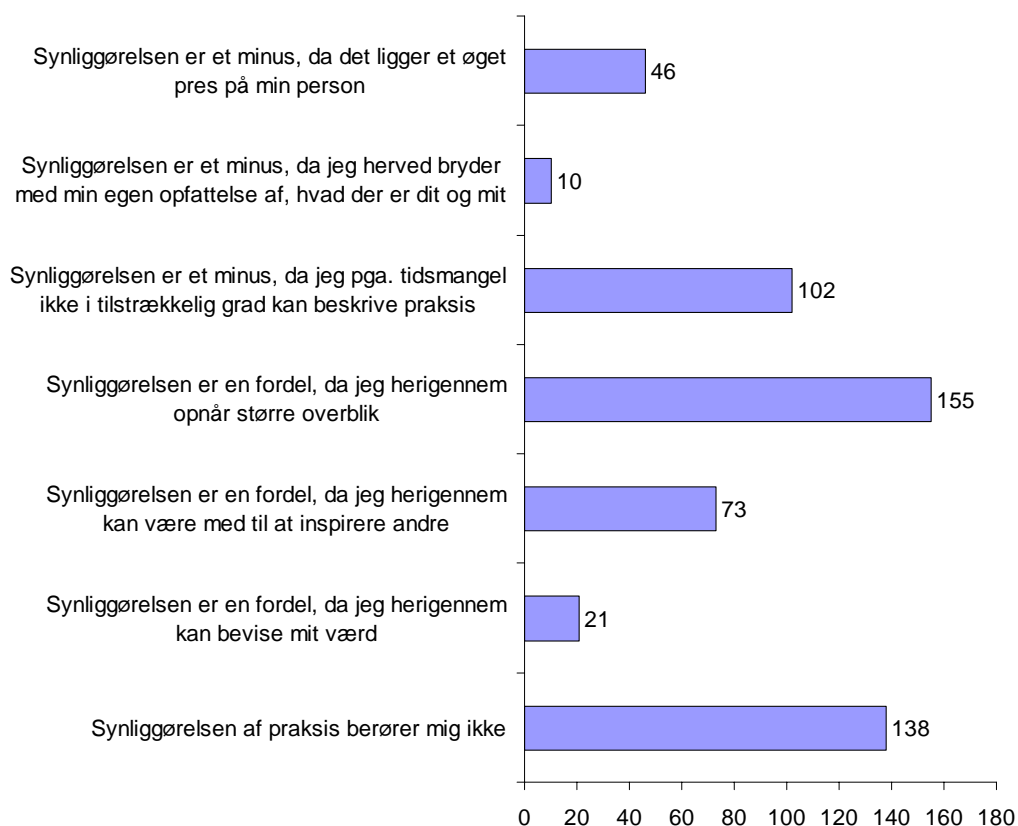
Lærer L: "Nej ikke rigtigt. Det er nok mest et redskab til én selv. Det bliver også til et redskab for andre ved eksamenstid, hvor censor og elever kan gå ind på nettet og se pensum og forløb."

På baggrund af dette samt tidligere afsnit kan det foreløbig konkluderes, at studieplanen på nuværende tidspunkt giver anledning til et forbavsende lavt niveau af dialog med ledelse såvel som elever om form og indhold. I vejledningen til bekendtgørelsen står klart beskrevet, at dialogen med ledelsen og eleverne er et vigtigt element i udformningen og den løbende justering af studieplanen. Dette sker blot ikke på nuværende tidspunkt, selvom studieplanerne ligger fuldt tilgængeligt for alle parter. Hvilke årsager der ligger til grund for denne manglende dialog, kan denne undersøgelses resultater imidlertid ikke pege på. Men det kan gå hen og blive et afgørende spørgsmål, da mange lærere udtaler at de på nuværende tidspunkt er frustrerede, idet de oplever udfyldningen af studieplanen som en omfattende tidsmæssig belastning, uden at de oplever at nogen lægger videre mærke til det eller anvender det som afsæt for dialog.

4.9.2 Oplevelser i forbindelse med den øgede synlighed

I det følgende er lærerne blevet spurgt, hvordan de oplever den øgede synlighed af praksis som Lectio har givet anledning til, gennem blandt andet skema og undervisningsbeskrivelser. De i spørgeskemaet opstillede svarmuligheder stammer fra lærerbesvarelser i undersøgelsens indledende faser samt fra en repræsentant fra hovedbestyrelsen i GL, der har bidraget til spørgeskemaets udformning. Lærerne har i dette spørgsmål haft mulighed for at markere flere svar eller, som det ligeledes har været muligt i alle spørgeskemaets øvrige spørgsmål, at undlade at svare, hvis ingen af svarmulighederne synes dækkende for deres oplevelse.

Oplevelse i forbindelse med synlighed

Figur 41. Spørgsmål: Hvilke af følgende muligheder kendetegner bedst din oplevelse af den synliggørelse af praksis et system som Lectio giver mulighed for? (Flere markeringer muligt)

For 155 af lærerne oplever synliggørelsen af praksis som en fordel, idet de herigennem opnår større overblik. Yderligere 73 lærere ser synliggørelsen som en fordel, da de herigennem kan være med til at inspirere andre. Et stort antal (138) berøres ikke af synliggørelsen, mens 102 af lærerne oplever synliggørelsen som et minus, da de pga. tidsmangel ikke i tilstrækkelig grad kan beskrive praksis (Figur 41). Samlet set er der således både positive og negative oplevelser i forbindelse med synliggørelsen. De positive oplevelser udgør den største del af markeringerne, mens de negative tilsyneladende primært bunder i tidsmangel. Endvidere er der 46 lærere der oplever, at synliggørelsen ligger et øget pres på deres person. Ifølge nedenstående bemærkning fra en lærer kan dette skyldes uhensigtsmæssig anvendelse.

Interview med lærer, Østre Borgerdyd Gymnasium:

Lærer L: ”Nogle gange oplever jeg det som snageri. Når kollegaer kommer hen og dunker mig for noget jeg mangler, synes jeg de skal blande sig udenom. På det område er der helt klart nogen der bruger det forkert. Jeg er fx typen der planlægger meget kortsigtet. Det kan være et irritationsmoment, men det er ikke et stort problem. Det er kun enkelte personer der bruger det sådan.”

En af de lærere som tilsyneladende oplever synliggørelsen som et positivt element udtaler:

Interview med lærer, Østre Borgerdyd Gymnasium:

Interviewer: "Nu har vi talt meget om det indblik Lectio giver dig i din egen praksis, men det giver jo også dine kolleger og overordnede et indblik i din praksis. Hvordan har du det med det?"

Lærer P: "Det synes jeg kun er sjovt."

Interviewer: "Så du oplever det ikke som noget pres?"

Lærer P: "Nej ikke noget pres. Hvorfor skulle man ikke dele det hele?"

Interviewer: "Gør I så det?"

Lærer P: "Der er desværre ikke så mange der gør det. Der skal være noget ekstraordinært der får dig til at tjekke hvad de andre laver."

Interviewer: "Oplever du at forældrene kigger med?"

Lærer P: "Nej, det eneste er, at forældrene bliver meget imponerede over det. Ellers tror jeg mest bare at de kigger en enkelt gang i starten, og det er så det."

Interview med lærere, Herlev Gymnasium:

Interviewer: " ... Hvordan har I det så med det indblik det (red: Lectio) giver andre, herunder jeres ledere, kolleger, forældre og elever i jeres praksis? Føler I jer overvåget?"

Lærer J: "I starten tænkte man lidt over det. Hvad skal det bruges til og så videre. Sidder administrationen mon og holder øje. Men der er, hvad jeg ved, ikke nogen der har fået nogen kommentarer ad den vej."

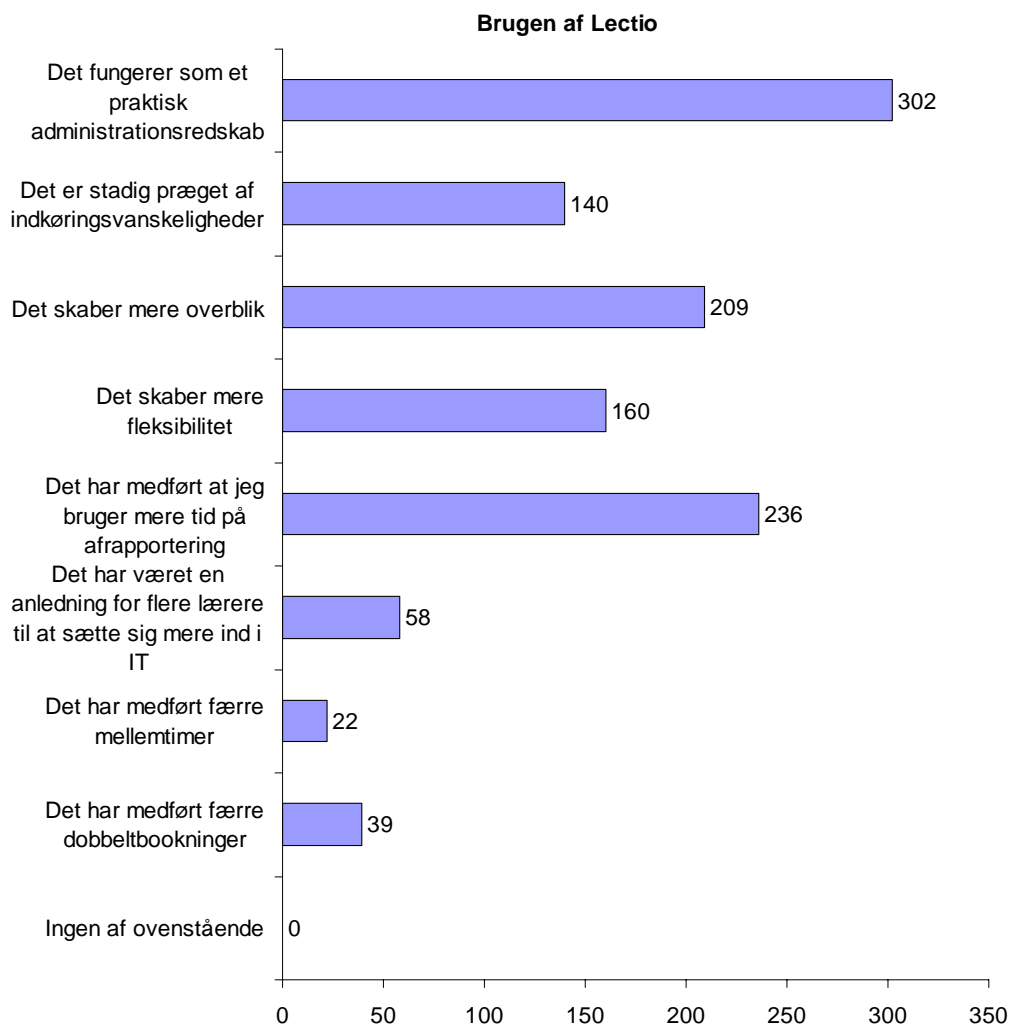
Lærer A: "Det nævnes nogle gange, at de gerne vil have vi fylder lidt mere på. Men ellers ikke. Nogle kollegaer har nævnt det, og man tænker om forældrene mon kigger én over skulderen. Det at man skal formulere formålet kan godt føles lidt som et pres."

Lærer J: "Jeg var da skide nervøs da vi skulle aflevere studieplaner for grundforløbet, men der var der da ikke noget."

4.10 Overordnet om brugen af Lectio

4.10.1 Træk ved den aktuelle opfattelse af Lectio

Skal lærerne hæfte en beskrivelse på, hvad der efter deres mening bedst kendetegner deres aktuelle opfattelse af brugen af Lectio, fordeler svarene sig som det fremgår af Figur 42.

Figur 42. Spørgsmål: Hvilke af følgende udsagn kendetegner bedst din aktuelle opfattelse af brugen af Lectio? (flere markeringer muligt)

Langt hovedparten (302) af lærerne opfatter primært Lectio som et praktisk administrationsredskab. 236 lærere oplever, at de i forlængelse af anvendelsen af Lectio bruger mere tid på afrapportering, og mange lærere noterer i både interview og kommentarer, at det skyldes, at de oplever at have fået en større del af administrationsbyrden lagt over på deres skuldre. Blandt andet nævner flere lærere, at de oplever øget administrativt arbejde i forbindelse med fraværsregistrering og indskrivning af studieplan.

Samtidig oplever 209 lærere, at brugen af Lectio skaber øget overblik, mens 160 lærere oplever, at det har skabt øget fleksibilitet. En af de interviewede lærere fremhæver flere gange holdningen til Lectio som en afgørende faktor i forhold til, hvordan Lectio bruges, og hvilke pædagogiske effekter der i forlængelse heraf kan opnås.

Interview med lærer, Herlev Gymnasium:

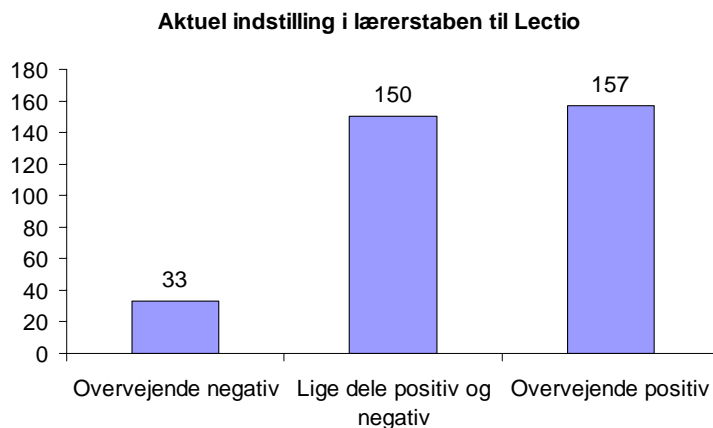
Lærer A: "Jeg mener, at det på en måde meget er et holdningsspørgsmål at ville bruge det (red. Lectio). 2.g'erne jeg har, holder mig meget fast på at bruge det, mens 3.g'erne stadig er mere

skeptiske og gerne vil have det at vide i timerne, så de kan skrive det i kalenderen/lektiebogen. Lærerne reagerede også meget forskelligt på det.”

Der tegner sig således et billede af, at der er faktorer både i og uden for Lectiosystemet, som har indflydelse på anvendelsen af Lectio og heraf også muligheden for pædagogiske landvindinger på området. Holdningen til Lectio synes i mange tilfælde påvirket af holdningen til den nye reform og de indbyggede dokumentationskrav. En eventuel negativ holdning kan i denne forbindelse have negative konsekvenser for brugen af Lectio og kan således stå i vejen for en fuld udnyttelse af systemets muligheder.

4.10.2 Aktuel indstilling i lærerstaben til Lectio

Af Figur 43 fremgår, hvorledes den enkelte lærer oplever den aktuelle indstilling i lærerkollegiet overfor Lectio.

Figur 43. Spørgsmål: Hvilken af følgende svarmuligheder beskriver efter din mening bedst den aktuelle indstilling i den samlede lærerstab på dit gymnasium i forhold til Lectio?

Den største del af lærerne (157) oplever, at indstillingen i deres lærerstab over for Lectio primært er positiv. En næsten lige så stor del af lærerne (150) oplever imidlertid, at der er lige dele positiv og negativ stemning over for Lectio som samlet hele.

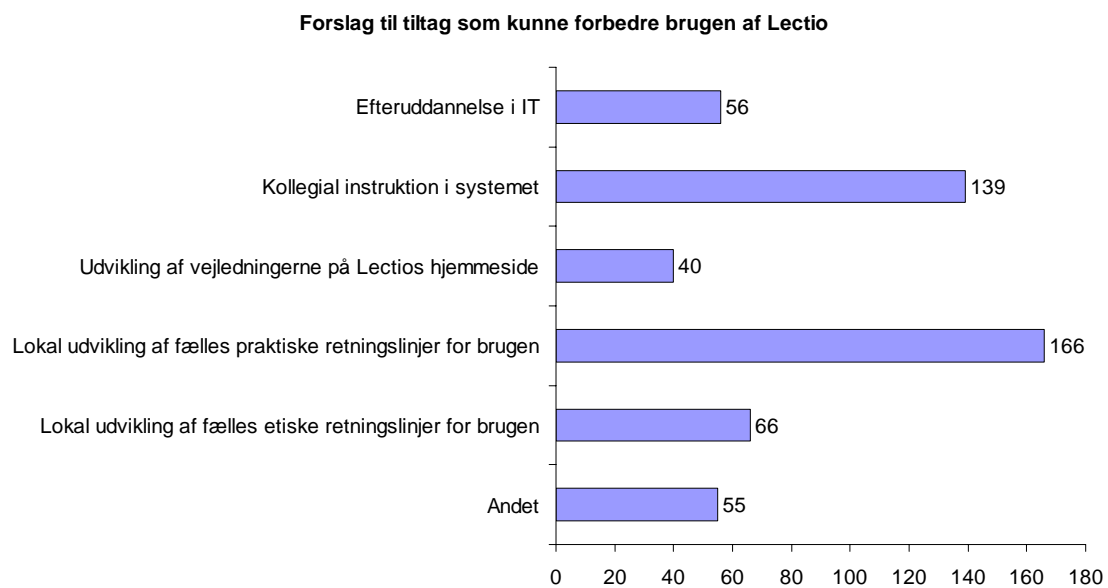
Det samlede indtryk af de mange lærerkommentarer peger ligeledes i retning af en primært positiv indstilling, mens der også eksisterer eksempler på meget modsatrettede holdninger til de samme facetter ved systemet. Der er tilsyneladende stor variation i lærernes oplevelse af Lectio. Som eksempler fra kommentarerne kan herunder nævnes:

- Nogle lærere bruger kun systemet sporadisk, mens andre efter eget udsagn bruger det ivrigt og ofte.
- Nogle oplever, at mange arbejdsgange er blevet mere besværlige, mens andre oplever, at mange ting er blevet lettere med Lectio.
- Nogle efterlyser flere muligheder og funktioner, mens andre beder om, at der ikke kommer flere muligheder, men at systemet i stedet slankes.
- Nogle fremhæver, at det kræver en del konsensus at bruge systemet hensigtsmæssigt, mens andre mener, at læreren skal have lov at beholde sin metodefrihed og derfor benytte systemet i det omfang og på den måde der passer ham/hende bedst.

Da holdningen og indstilling til systemet tilsyneladende spiller en vigtig rolle i forhold til at drage positivt pædagogisk udbytte af anvendelsen, bliver det en central brik i den fortsatte implementeringsproces, at der ude på gymnasierne skabes rum for dialog om anvendelsen og de udfordringer, ideer og muligheder der opstår i forbindelse hermed.

4.10.3 Mulige tiltag til forbedring af anvendelsen

Af nedenstående Figur 44 fremgår lærernes syn på, hvilke tiltag de mener, ville kunne fremme brugen af Lectio.

Figur 44. Spørgsmål: Hvad kunne efter din mening forbedre lærernes brug af Lectio? (flere markeringer muligt)

Blandt lærerne er der flest (166) der mener, at lokal udvikling af fælles praktiske retningslinjer for brugen kunne forbedre brugen af systemet, mens 139 lærere mener, at kollegial instruktion ville gavne brugen. Der er ligeledes en stor del af lærerne (66), der mener, at der er behov for at udvikle lokale etiske retningslinjer for brugen. Skal brugen optimeres kan det på denne baggrund konkluderes, at der er stort behov for at udvikle både praktiske og etiske retningslinjer for brugen. Sådanne retningslinjer kunne passende udvikles af lærere og ledelse i samarbejde, hvor relevante problemstillinger fremhævet i denne rapport med fordel kunne diskuteres.

5 Konklusion

På baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt 353 gymnasielærere på 21 gymnasier fordelt jævnt ud over landet, samt en række interviews med lærere og elever, kan følgende konkluderes:

- Lectiosystemets primærfunktioner anvendes af et antal svarende til minimum 85 % af lærerne, og flere udtaler, at det er en fordel at have mange funktioner samlet under ét system.
- Et antal svarende til 62 % af lærerne anvender Lectio til at lægge materialer og internetlinks ud til eleverne, og 56 % af lærerne oplever, at muligheden for at give lektier på lektioner tilfører dem større fleksibilitet i den daglige tilrettelæggelse af undervisningen.
- 49 % af lærerne oplever, at de med Lectio har fået bedre mulighed for at planlægge elevernes opgaver under hensyntagen til øvrige afleveringer, og flere nævner, at de ad den vej får bedre mulighed for at forebygge sammenfald af afleveringer og dermed kan skabe bedre arbejdsbetingelser for eleverne. Eleverne oplever ligeledes, at de via Lectio opnår overblik og dermed bedre kan tilrettelægge deres studieindsats hensigtsmæssigt.
- 39 % af lærerne oplever, at de via Lectio opnår øget overblik over den enkelte klasses faglige arbejde, mens 17 % oplever øget overblik over den enkelte elevs faglige arbejde.
- 32 % af lærerne oplever, at de er begyndt at planlægge deres undervisning længere frem i tiden. En stor del af disse lærere mener, at årsagen til dette skal findes i reformen snarere end i Lectio. De interviewede elever oplever, at undervisningen er tilrettelagt mere struktureret og stramt, og at der er færre timer der udgår samt færre mellemtimer.
- 97 % af lærerne logger sig på Lectio dagligt eller flere gange dagligt. Det generelle indtryk er, at lærerne oplever at besidde de nødvendige IT-færdigheder til at kunne anvende systemet, og 23 % oplever at deres generelle IT-kompetence er forbedret gennem den løbende anvendelse af Lectio.
- Et antal svarende til 86 % af lærerne har indtryk af, at eleverne inden undervisningen har orienteret sig elektronisk om dagens lektie. Et antal svarende til 11 % oplever, at den elektroniske orientering har ført til at et større antal elever møder forberedte op til undervisning.
- Undersøgelsen viser, at studieplanen på nuværende tidspunkt ikke giver videre anledning til dialog lærer og elever imellem om tilrettelæggelsen af undervisningens indhold og form. Kun 8 % af lærerne benytter studieplanen som afsæt for dialog med eleverne, og kun 3 % af lærerne oplever, at eleverne anvender studieplanen som afsæt for dialog med læreren om undervisningen.
- 21 % af lærerne oplever, at studieplanen fungerer som et redskab for dem til at sikre variation og progression i temaer og arbejdsformer. Det vurderes at være en relativt lille effekt set i forhold til, at alle lærere skal udforme studieplaner.
- Lærerne har overordnet indtryk af, at eleverne anvender Lectio dagligt eller flere gange dagligt, og at eleverne er overvejende positivt stemt over for Lectio, samt at

de opnår overblik via Lectios fleksible skema. Endvidere har 45 % af lærerne oplevet, at Lectios funktioner har givet anledning til større selvstændighed hos eleverne i forhold til at orientere sig om undervisningen.

- 9 % af lærerne oplever, at Lectios lektienoter har givet anledning til bedre studievaner fx hos elever som før havde svært ved at overskue mængden af opgaver. Dette er ikke et højt antal, men det kan have stor betydning på individniveau, for de elever der i perioder har det vanskeligt.
- 11-12 % af lærerne oplever, at fraværsregistreringen i Lectio har betydet, at henholdsvis det fysiske og det skriftlige fravær er mindsket. Langt hovedparten oplever dog, at fraværet er det samme, mens et antal svarende til mindre end 2 % mener det er steget. Samtidig oplever 12 % af lærerne, at eleverne taler indbyrdes om oversigterne og i forlængelse heraf opfordrer hinanden til at følge undervisningen.
- 45 % af lærerne benytter fraværsoversigten som afsæt for at sætte ind over for elevens fravær i god tid. Dette kan være med til at mindske frafald og sikre højere faglig standard.
- 62 % af lærerne oplever, at Lectio har spillet en administrativ rolle i forhold til at realisere reformens krav om teamsamarbejde, og 48 % har oplevet Lectio som en hjælp i forhold til gennemførelse af AT-forløb.
- Et antal svarende til minimum 93 % anvender skemafunktionen i Lectio til at arrangere kollegiale møder. Og 82 % oplever, at det med Lectio er blevet lettere at arrangere møder med kolleger.
- Der ligger et stort potentiale i kollegial inspiration og videndeling via Lectio. 32 % benytter Lectio til at søge kollegial inspiration via Lectio i forberedelsesfasen. 30 % lægger selv forløb ud via Lectio med henblik på at dele disse med kolleger. 57 % mener, at Lectio ville være et relevant forum for mere kollegial videndeling.
- Undersøgelsen viser, at studieplanen ikke giver videre anledning til dialog med ledelsen om planerne. Kun 6 % oplever, at ledelsen anvender studieplanerne som afsæt for at diskutere praksis.
- Lærernes oplevelse i forbindelse med den øgede synliggørelse via Lectio er primært positiv eller neutral. Mange betragter det som en fordel, da de herigennem opnår overblik og kan være med til at inspirere andre. De lærere der ser synliggørelsen som et minus, oplever at de pga. tidsmangel ikke i tilstrækkelig grad kan beskrive praksis, og/eller at det ligger et øget pres på deres person.
- Overordnet opfatter lærerne primært brugen af Lectio som et praktisk administrationsredskab og som et redskab der skaber mere overblik og større fleksibilitet. Samtidig oplever en stor del af lærerne, at de bruger mere tid på afrapportering.
- Indstillingen i de adspurgtes lærerstab opleves af lærerne selv som overvejende positiv eller som lige dele positiv og negativ.
- Tiltag der kunne forbedre anvendelsen er ifølge lærerne primært udvikling af praktiske retningslinjer for brugen og dernæst kollegial instruktion, udvikling af etiske retningslinjer samt efteruddannelse i IT.

Samlet set indikerer resultaterne, at Lectio anvendes i vidt omfang, og at der er i forlængelse af anvendelsen er sket en positiv kvalitetsudvikling på en række områder af pædagogisk relevans.

For lærerne har blandt andet skema, lektienoter og fraværsoversigter tilført et overblik og en fleksibilitet, som kan have udviklende effekt på både undervisningens tilrettelæggelse og udførelse. Læreren får via overblikket blandt andet mulighed for at udvise hensyn i tilrettelæggelsen af elevernes lektier og opgaver, således at periodiske sammenfald af store opgaver undgås, og eleverne sikres bedre arbejdsbetingelser. Endvidere tilføres læreren mulighed for at danne sig et udvidet overblik over den enkelte klasses faglige arbejde, både i egne og i øvrige fag, hvilket formodes at kunne bidrage til øget omfang af sammenhæng og kontinuitet. Eleverne oplever ligeledes, at Lectio bidrager til større overblik over undervisning og opgaver, hvilket giver dem mulighed for at tilrettelægge studieindsatsen mere velovervejet og selvstændigt.

Et stort antal af lærerne betragter stadig primært Lectio som et praktisk administrationsredskab. Undersøgelsen viser imidlertid, at Lectio allerede er taget i anvendelse på en række områder, der relaterer direkte til den pædagogiske praksis. Lærerne kan med Lectio lettere arrangere kollegiale møder samt søge og yde gensidig kollegial inspiration. Anvendt under de rette forudsætninger kan dette tilføre undervisningen et løft og skabe grobund for en fremtidig øgning af kollegialt samarbejde og videndeling. Lærerne opnår endvidere hurtigere og grundigere indsigt i elevernes fravær og årsagerne hertil og kan på den baggrund bedre tage affære og støtte op om eleven med henblik på at undgå yderligere eskalering af fraværet, ringere faglige præstationer eller frafald. Udnyttelsen af dette potentiale afhænger imidlertid også af, hvordan indsatsen lokalt iværksættes og udføres.

Denne undersøgelse peger desuden på, at studieplanerne, der er indført i forlængelse af gymnasireformen, tilsyneladende ikke fører til et større omfang af dialog om undervisningen, hverken mellem elever og lærere eller mellem ledelse og lærere som det er hensigten i reformen. Da arbejdet med studieplaner udgør en stor del af lærernes arbejde med at dokumentere praksis, bør det overvejes, hvorvidt den nuværende form er den mest hensigtsmæssige, da den ikke i særlig stort omfang giver anledning til dialog eller sikring af variation og progression i forløbene og samtidig medfører en stor ekstra arbejdsbyrde for lærerne.

At sikre den fortsatte overskuelighed samtidig med udvikling af funktionerne bliver den fremtidige opgave for systemets udviklere. Dette bør gøres i tæt samarbejde med brugerne af systemet, således at hensynet til deres anvendelse og vilkår tilgodeses i systemets opbygning. Gymnasiesektoren må samtidig påtage sig den opgave det er at sikre fornuftige betingelser for de folk, der anvender systemet i det daglige arbejde, og udvikle praktiske retningslinjer for brugen. De tiltag den netop udkomne rapport fra ”dialoggruppe om lærernes administrative arbejde” lægger op til, betragtes i denne sammenhæng som positive taktik.

6 Referencer

- Frederiksen, Lars F. et al. *Evaluering af arbejdsformer og fagligt samspil i stx, htx og htx efter gymnasireformen*. Rapport udarbejdet for Undervisningsministeriet af en projektgruppe ved Institut for Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier, Syddansk Universitet. Lars Frode Frederiksen, Peter Kaspersen, Lisbeth Birde Wiese. Syddansk Universitet. 2006.
<http://www.uvm.dk/nyheder/gymnasireform/documents/samspil.pdf>
- Gregersen, Claus & Helle Mathiasen *Det virtuelle gymnasium - et følgeforskningsprojekt*. 2002-2004. 3. rapport om et udviklingsprojekt. Uddannelsesstyrelsen. Januar 2005.
<http://us.uvm.dk/gymnasie/udvikling/haefte58/omslag.htm?menuid=150515>
- Guildal, Mogens et al. *Rapport vedrørende elevforsømmelser i gymnasiet*. Et forskningsprojekt udarbejdet af Mogens Guildal, Ole Hartelius og Tom Sinding for Undervisningsministeriet. Uddannelsesstyrelsen. Området for de Gymnasiale uddannelser. September 2000. Uddannelsesstyrelsens Internetpublikationer. Nr. 5 – 2000.
<http://us.uvm.dk/gymnasie//almen/generelt/fravaer/forside.html>
- Olsen, Henning *Guide til gode spørgeskemaer*. Socialforskningsinstituttet. København. 2006.
<http://www.sfi.dk/sw40884.asp>
- Rambøll Management *Teamorganisering og ledelse i gymnasierne. - Undersøgelse af de treårige gymnasiale uddannelsers teamorganisering*. Udarbejdet for Undervisningsministeriet af Rambøll Management. 2006.
<http://presse.uvm.dk/nyt/pm/Team%20og%20ledelse.pdf>
- Undervisningsministeriet *Vejledning til Bekendtgørelse om uddannelsen til studentereksamen (stx-bekendtgørelsen)*. Bekendtgørelse nr. 825 af 17. juli 2006. Undervisningsministeriet. Afdelingen for gymnasiale uddannelser. December 2006.
<http://www.uvm.dk/nyheder/gymnasireform/documents/stxvej.pdf>

Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie under temaet "IT i uddannelse og undervisning".
Udarbejdet af Strategisk Netværk ® for Undervisningsministeriet. 2001:

- Nr. 34 – 2001: *Fag, pædagogik og IT i det almene gymnasium – status og perspektiver.* 1. faglige rapport. Det Virtuelle Gymnasium.
<http://pub.uvm.dk/2002/virtuelgym1/>
- Nr. 35 – 2001: *Modeller for fag og læring i Det Virtuelle Gymnasium.* 2. faglige rapport.
<http://pub.uvm.dk/2002/virtuelgym2/>
- Nr. 36 – 2001: *Organisation og IT i Det Virtuelle Gymnasium.* 3. faglige rapport.
<http://pub.uvm.dk/2002/virtuelgym3/>
- Nr. 37 – 2001: *Det Virtuelle Gymnasium. – Det almene Gymnasium i viden- og netværkssamfundet.* Vision og strategi.
<http://pub.uvm.dk/2002/virtuelgymnasium/>